

תפ"ח 14332/05/14 - מדינת ישראל - פרקליטות מחוז ת"א נגד יפרם אלישקוב

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

תפ"ח 14332-05-14 מדינת ישראל נ' אלישקוב (עציר) 26 אפריל 2015

בפני: כב' השופט גלעד נויטל, אב"ד

כב' השופט מאיר יפרח

כב' השופטת גיליה רביד

בעניין: מדינת ישראל - פרקליטות מחוז ת"א (פלילי) - המאשימה

ע"י ב"כ עו"ד ניר ביטון

נגד

הנאשם

יפרם אלישקוב

ע"י ב"כ עו"ד ישר יעקובי

הכרעת דין

השופטת גיליה רביד:

1. האירוע שבמוקד כתב האישום התרחש בתאריך 21.4.14 בין השעות 20:00 ל-23:00, בדירה ברח' הערבה 5 בחולון, שם התגורר הנאשם באותה עת (להלן: "**הדירה**"), אירוע שבמהלכו דקר הנאשם מספר דקירות, באמצעות סכין מטבח, את שותפו לדירה, איוון פרילוצקי, יליד 1945, וגרם למותו.

המחלוקת העיקרית בענייננו נוגעת לשאלה האם גרימת מותו של איוון פרילוצקי (להלן: "**המנוח**") בידי הנאשם - עובדה אשר בעיקרה אינה שנויה במחלוקת - מבססת כנגד הנאשם עבירה של רצח בכוונה תחילה בהתאם לסעיף 300(א)(2) לחוק העונשין תשל"ז-1977 (להלן: "**החוק**"), כמיוחס לו בכתב האישום, או שיש לקבל את טענת הנאשם לפיה פעל בנסיבות של הגנה עצמית, או למצער, מבלי שהתגבשה אצלו כוונה תחילה לגרום למותו של המנוח.

2. המחלוקת העובדתית בין הצדדים מצומצמת באופן יחסי כמשתקף, בין השאר, בתשובת הנאשם לכתב האישום. הנאשם הודה במרבית העובדות המפורטות בכתב האישום, כפי שעוד יובהר בהמשך, וחומר הראיות הוגש ברובו הגדול בהסכמה כחלק מתיק מוצגים מוסכם.

את המסכת העובדתית המוסכמת ניתן לסכם כדלקמן:

2.1 המנוח שכר את הדירה והתגורר בה לאורך מספר שנים קודם לאירוע; תחילה יחד עם אשתו המנוחה, ובהמשך, כאשר זו נפטרה בשנת 2013, המשיך לגור בה בגפו. סמוך לחודש מרץ 2014, פנה המנוח למתווך דירות על מנת שימצא עבורו שותף לדירה, ובעקבות זאת, בתאריך 24.3.2014, חתמו המנוח והנאשם על הסכם שמכוחו החל הנאשם להתגורר בדירה בשותפות עם המנוח. לדרישת בעלת הדירה, גב' מרינה לשינסקי, הוגבלה השכירות במתכונת זו לתקופת ניסיון בת חודשיים.

2.2 במהלך התקופה בת כחודש שבה התגורר הנאשם בדירה עד לאירוע, התגלעו בינו לבין המנוח מחלוקות וחיכוכים שונים על רקע גובה דמי השכירות, מיקום חפצים בדירה ונושאים אחרים הקשורים לחיי השיתוף בדירה, כאשר לכל אחד מהם היו טענות כנגד רעהו.

כך, מספר ימים לפני האירוע, בתאריך 10.4.14, בשעות הלילה, הזעיק המנוח משטרה לדירה. שיחת הטלפון של המנוח עם מוקד המשטרה הוקלטה ותומללה (ראה דיסק **ת/48** ותמליל **ת/47**). המנוח הלן שהנאשם מטריד אותו, מקלל אותו וטוען כנגדו שהוא גונב ממנו חפצים, בעוד שהאמת, לדידו של המנוח, היא שהנאשם הוא זה שמשתמש בחפציו. למקום הוזעק שוטר (ראה דו"ח פעולה **ראה ת/45**) אשר תיעד את תלונותיהם ההדדיות של הנאשם והמנוח, האחד כנגד השני.

עוד הוברר, כי סמוך לפני האירוע הודיע המנוח לבעלת הדירה על כוונתו לעזוב את הדירה בסוף חודש אפריל 2014 ולעקור להוסטל בעיר עכו (ראה הודעות מרינה לשינסקי **ת/49** ו-**ת/50**).

2.3 אין חולק, כי עובר לאירוע הנאשם והמנוח שהו יחד בדירה. הנאשם הודה במענה לכתב האישום כי בשלב מסוים, בעומדם בכניסה לסלון, במבואה שליד דלת הכניסה לדירה, הוא דקר את המנוח ארבע דקירות באמצעות סכין מטבח שהייתה מונחת על השיש במטבח: שתיים בצוואר, אחת באזור הבריח משמאל ואחת בחזה משמאל. כמו כן הודה הנאשם במענה לכתב האישום, כי גרם למנוח לפחות שמונה פצעי חתך ושריטות בחלקי גוף שונים, כגון בפנים, בגוו, בידיים ובאצבעות כף יד שמאל, כפי שפורט בסעיף 5(ג) לכתב האישום. הנאשם אישר, כי לאחר שהמנוח נפל ארצה, הוא ניגש למטבח, שטף את ידיו ויצא מהדירה.

2.4 לאחר האירוע, בסמוך לשעה 00:15, הגיע הנאשם לתחנת המשטרה בבת ים כשהוא מלווה בבניו והודיע כי דקר אדם בדירתו. אנשי המשטרה שהגיעו לדירה כשהם מלווים בנאשם ובבניו שמעון, גילו את המנוח כשהוא שוכב במבואה שבכניסה לסלון ללא תזוזה, בתוך שלולית דם (ראה דו"חות פעולה **ת/31** ו-**ת/33**). מותו של המנוח נקבע במקום על ידי צוות מד"א (ראה **ת/28**, **ת/29** ו-**ת/30**).

2.5 ממצאי הזירה תועדו בדו"ח ביקור ראשוני בזירת העבירה (**ת/23**) ובחוות דעת של המעבדה הניידת הכולל גם לוח צילומים (**ת/18**). מתוך הממצאים השונים שנמצאו בזירה אציין את אלה:

א) נמצאו כתמי דם ומריחות דם על הקירות במבואת הכניסה, בכניסה לסלון, במטבח, על דלת הכניסה לדירה ובמקומות נוספים, כמשתקף בת/18 ובתמונות המצורפות. המומחה יואב ווליניץ קבע, כי ניתן להסיק מכך

בסבירות גבוהה, שבאזור המבואה התרחש מאבק אלים שבמהלכו נדקר המנוח (ראה סעיף 6(א) לחוות הדעת ת/18).

(ב) במגירת הסכום שבמטבח נמצאה סכין בעלת ניצב בצבע שחור ולהב מתכת, כאשר בבסיס הלהב והניצב כתמי דם אדם (תצלומים 27-32). כמו כן נמצאה מטלית מטבח מגואלת בשרידי חומר חשוד כדם (תצלומים 33-34). על סמך ממצאים אלה קבע המומחה, שבהנחה שכתמי הדם הנ"ל מקורם במנוח, ניתן להסיק, בסבירות גבוהה, שהסכין נוקתה והוכנסה למגירת הסכום לאחר האירוע האלים (יצוין כבר עתה, כי במהלך השחזור שנערך עם הנאשם ותיעודו הוגש בהסכמה, אישר הנאשם ששטף את הסכין והכניסה למגירת הסכום - ת/12 עמ' 26).

(ג) על גבי ארגז קרטון שנמצא במרפסת נמצאו מכנסי אימונית בצבע אפור שבחלק התחתון שלהם כתמי דם (תצלומים 21-22) כמו כן נמצאו ליד כורסא בחדר ההסבה כפכפי גומי בצבע כחול שעליהם כתמי דם (תצלום 19). המומחה הסיק מאלה בסבירות גבוהה שאדם שהזדהם בדם המנוח פשט את מכנסי האימונית שלבש ואת הכפכפים והשאירם בחדר ההסבה. (יצוין, שהנאשם אישר בחקירתו כי לבש בעת האירוע מכנסיים אפורים וכי פשט בגדיו טרם שעזב את הדירה - ראה דו"ח ת/14. כך גם בשחזור, שם אמר הנאשם בין השאר שבאירוע נעל כפכפים - ת/6 עמ' 125 ש' 2 ואילך).

2.6 התקבלה חוות דעת של ד"ר קונסטנטין זייצב מהמכון לרפואה משפטית [ראה ת/15]. עולה ממנה כי המנוח הוא גבר כבן 65-70 על פי מראהו, בעל מבנה גוף תקין, גובה 176 ומשקל 93 ק"ג. חוות הדעת סוקרת את הפציעות והחבלות שנמצאו על גופו של המנוח (ראה גם תמונות על גבי דיסק ת/19), ואפרט להלן את הממצאים העיקריים על פי חוות הדעת:

(א) פצע דקירה בצוואר משמאל (ראה תיאור סעיף 4(ב) לחוות הדעת). מדובר בדקירה בעומק של 6 ס"מ שחדרה בין השאר את השריר **(ב)** פצע דקירה באזור הבריח משמאל (ראה תיאור סעיף 5(א) לחוות הדעת). הדקירה בעומק 4 ס"מ עברה דרך השריר התת בריחי ודרך סעיפי הוריד התת בריחי **(ג)** פצע דקירה בחזה משמאל (תיאור סעיף 5(ב) לחוות הדעת). הדקירה בעומק של 4-5 ס"מ והיא חדרה לרקמת הריאה. **(ד)** פצע דקירה בבסיס הצוואר מימין (ראה תיאור סעיף 4(א) לחוות הדעת) בעומק של כ- 4 ס"מ.

(ה) לפחות שמונה פצעי חתך ושריטה **(בפנים ו)** שני פצעי חתך **באצבעות כף יד שמאלית ז)** שלושה פצעי שריטה **(בגוף ח)** פצעי שפשוף זעירים ודימומים תוך עוריים מתלכדים **בפנים**, ביניהם דימומים תחת רירית השפתיים ופצע קרע במצח **(ט)** דימום תת עורי **בצוואר** משמאל **(י)** דימומים תת עוריים **במרפקים**.

על סמך ממצאי הנתיחה בגופת המנוח חיווה המומחה את דעתו כי מותו נגרם מהלם תת נפחי מפצע דקירה בצוואר משמאל. עוד נאמר, כי שלושת פצעי הדקירה האחרים (בעצם הבריח, בחזה משמאל ובבסיס הצוואר מימין) גרמו נזק לריאה השמאלית ולכלי דם משניים. הם כשלעצמם לא היו קטלניים, אך בעלי פוטנציאל קטלני.

2.7 התקבלה חוות דעת הטוקסיקולוגית ערוכה על ידי ד"ר זייצב (ראה ת/16) שממנה עולה כי עובר למותו, היה המנוח תחת השפעת אלכוהול בכמות גדולה.

2.8 מחוות דעת שנערכה על ידי ענת גסט מהמכון לרפואה משפטית (ראה ת/20) עולה כי כתמי דם שאותרו על רגלו של הנאשם (ראה דו"ח חיפוש ת/44) מקורם עשוי להיות במנוח (או בכל גבר אחר בעל פרופיל גנטי זהה) אך לא בנאשם עצמו. יצוין, אגב, כי מהדגימה שנלקחה מהסכין והובררה להיות דם אדם, התקבל פרופיל גנטי חלקי ביותר שלא הספיק כדי לשלול או לחייב את הנאשם או את המנוח.

העדים שהעידו במשפט:

3. להשלמת התמונה העובדתית יצוין, כי מעבר לחומר הראיות שהוגש בהסכמה, העידו לפנינו ארבעה עדים מטעם התביעה: יוליה נעים - בתו החורגת של המנוח, שמעון אלישקוב ושלווה אלישקוב- בניו של הנאשם, וכן וליזה כוכלוב, אחותה של בעלת הדירה.

מטעם ההגנה העידו הנאשם וכן יהושע שי - שכן המתגורר בבניין שבו התגוררו הנאשם והמנוח.

לתוכן עדויות אלה, ככל שיידרש, אתייחס בהמשך הכרעת הדין.

גרסת הנאשם

4. גרסת הנאשם באשר לאופן השתלשלותו של האירוע ולנסיבות שאפפו אותו לא הייתה אחידה ועקבית. כבר עתה יצוין, כי הגרסה שמסר בעדותו בבית המשפט אינה תואמת את הגרסאות (השונות זו מזו) שמסר במשטרה. נקל להיווכח בהתפתחות שחלה בגרסת הנאשם, בין זו הראשונה שנמסרה סמוך לאחר האירוע בתאריך 22.4.14 בשעה 04:06 (ראה ת/1 וכן תמליל ת/2), גרסה שעליה חזר בעיקרה גם בשחזור שהתבצע ביום שלאחר האירוע (ת/10 ו-ת/12), לבין גרסה שניה, מאוחרת יותר, שנמסרה לראשונה בתאריך 28.4.14 (ראה ת/5 ותמליל ת/6), לבין הגרסה השלישית, שמסר בעדותו בבית המשפט.

להלן תפורט גרסת הנאשם בבית המשפט, זו הגרסה שמאחוריה בחר להתייבב בעדותו לפנינו. לגרסאותיו האחרות של הנאשם שניתנו במשטרה אתייחס בהמשך בעת שאדון במשקל עדותו ובאפשרות לתת בה אמון.

4.1. הנאשם סיפר בעדותו בבית המשפט, כי עלה ארצה מגרוזיה בשנת 1999 בעקבות מצב המלחמה שם. לדבריו, בגרוזיה הייתה לו משרה מכובדת, אך הוא נאלץ לעזוב הכול מאחוריו ואפילו ישב שבועיים "בשב" שם חווה אלימות פיזית. מצב זה השפיע עליו קשות מבחינה נפשית והוא חי מאז בתחושה של רדיפה, כאילו הוא מאוים תדיר.

לדברי הנאשם בעדותו הראשית, הוא נכנס להתגורר בדירת המנוח בתיווכו של מתווך הדירות ועל בסיס הבטחותיו שהכול יהיה מסודר בדירה. בניגוד להבטחות, למן ההתחלה לא היה לו טוב ונוח בדירה, לא

היה בדירה די אור יום והמנוח לא קיים את הבטחתו לספק לו ארון ומיטה. הנאשם תיאר בעדות ראשית את המנוח כאדם גדל גוף שגובהו 1.90 כ- 2.00 מ', ובמשקל 140 ק"ג (פרו' עמ' 30 ש' 3-4). הנאשם שלל את האפשרות שחפץ במותו של המנוח והוסיף בעניין זה כי נודע לו על פטירת המנוח רק כאשר חזר לדירה עם המשטרה. לדבריו, כאשר עזב את הדירה לאחר האירוע, המנוח היה ישוב על הרצפה ליד המטה ואפילו דיבר, בעיקר קילל אותו ואמר לו מילים לא יפות, כשהוא במצב של שכרות (פרו' עמ' 31 ש' 1-6). הנאשם, לדבריו, עזב את הדירה במהירות והלך למשטרה מתוך הנחה שהם אלה שיזמינו אמבולנס (עמ' 30 ש' 29).

הנאשם תיאר את השתלשלות העניינים באותו ערב כך: לדבריו, בערך בשעה 20:30 או 21:00 הוא הגיע לדירה והכין לעצמו ארוחת ערב על מנת שיוכל לקחת את התרופות הקבועות שלו. לאחר שסיים את הארוחה הגיע המנוח ואז הוא, הנאשם, שאל אותו מדוע לא ישן בדירה ערב קודם. המנוח הגיב על שאלה זו בתוקפנות, כינה את הנאשם "כלב" ואמר לו שזה לא מעניינו. לדברי הנאשם, הוא ניסה להרגיע את המנוח, אמר לו שהשאלה נבעה מדאגה לו, אך זה המשיך לענות בצורה אגרסיבית ולקלל. המנוח נראה שתוי מאוד ועצבני. הנאשם הציג למנוח כוס מים אך הלה שפך או המים לכיור ואמר שאם הוא, הנאשם, רוצה "שהכל יהיה בסדר" שילך לקנות שני ליטר וודקה והם ישתו ביחד (עמ' 31 ש' 21). לדברי הנאשם, הוא חיבק את המנוח והוליך אותו לכיוון החדר שלו מתוך תקווה שהוא יירדם ויירגע ובמקביל לבש את מעילו ועשה עצמו כאילו יוצא מהבית, אבל למעשה נשכב על הספה בחדר השני וחיכה שהזמן יעבור והוא יוכל לקחת את התרופות שלו. בשכבו על הספה הוא שמע את המנוח מתחיל שוב לקלל, תוך שהוא מתלונן על כך שהוא, הנאשם, לא מביא לו וודקה. באותו שלב, לדברי הנאשם, המנוח ניגש למיטתו קילל את אמו ותפס במכנסיו באומרו **"למה לא הבאת לי וודקה ועכשיו אני רוצה לאנוס אותך"**. הנאשם דחף את המנוח עם ידו ואמר לו לעזוב אותו, שהוא אדם חולה, אבל המנוח לא חדל מלמשוך במכנסיו. אז, קם הנאשם מהמטה והלך לכיוון דלת היציאה מהדירה כדי לברוח החוצה, אבל גילה שהדלת נעולה כשהמפתח אינו נמצא בחור המנעול. הנאשם סיפר, כי התחיל לדפוק על הדלת בתקווה שמישהו מהשכנים יעזור לו, אך איש לא שמע (עמ' 32 ש' 6-7). הנאשם הוסיף וציין, שבעומדו ליד המיטה, המנוח הכה אותו בראשו, בפניו ובכל גופו (עמ' 32 ש' 8) והוא התקשה להדוף אותו מפני שמדובר באדם גדל ממדים שגובהו מעל 2 מ' (שם ש' 13). לדברי הנאשם, בעומד ליד דלת הכניסה המנוח המשיך להכות אותו בראש ואז הוא הרגיש שעצביו בוערים בו "יוצא לי אש מהעיניים", כהתבטאותו (עמ' 32 ש' 23). הוא פסע לתוך המטבח, מרחק של מטר-מטר וחצי מדלת הכניסה, כשהמנוח בעקבותיו. על השיש באותו עת הייתה מונחת סכין מטבח. את שאירע לאחר מכן תיאר הנאשם כך:

"...על השיש הייתה סכין והמנוח הלך לכיוון השיש, רצה לקחת את הסכין וכשהוא לא הצליח להפיל אותי הוא רצה לקחת סכין, במצב הזה נתתי מכה ביד והסכין נפלה על הרצפה. המנוח לקח את הסכין מהאמצע שלה לא מהידית של הסכין, אני לקחתי את הסכין ומשכתי את הסכין מידו, מהמשיכה נחתכו לו האצבעות (מדגים באמצע בכף ידו). אחרי זה תפסתי את המנוח בידי השמאלית והמנוח רואה שאני תופס סכין, אני חשבתי שאולי הוא יראה זאת ויפחד ממני ויעזוב אותי. תפסתי את הסכין ביד וכל הזמן ניסיתי לדחוף אותו כדי שיירגע, כדי להרחיק אותו ממני ויעזוב אותי במנוחה, המנוח לא הפסיק וכל הזמן נתן לי מכות וכל הזמן קילל. חיבק אותי ורצה לחנוק אותי (הנאשם מדגים בידיו). איך שיכולתי נלחמתי איתו, הסכין הייתה לי ביד. המנוח חנק אותי חשבתי שהוא יהרוג אותי, הרגשתי שהראש שלי עולה למעלה, יוצא לי אש מהעיניים, הרגשתי שאני מאבד את המציאות ואז ראיתי בעיניים שלי שהוא הורג אותי. עבדתי בתחום הזה ואני יודע מה פרצוף של רוצח. כשניסיתי לדחוף אותו אני לא זוכר מה

קרה, יכול להיות ונתתי לו מכה. אני לא זוכר מה קרה, בשביל הגנה עצמית יכול להיות שנתתי לו מכה...אני דחפתי אותו עוד פעם והמנוח התיישב על המיטה ברצפה, לקחתי את המעיל שלי והתיק, מצאתי את המפתחות שלי בתוך המעיל, פתחתי דלת והלכתי למשטרה. התקשרתי לבן שלי לבוא מהר שייקח אותי למשטרה כי אולי לא תהייה מונית" (פרו' עמ' 32 ש' 26 עד עמ' 33 ש' 12). לשאלות הסנגור הנאשם אישר כי במשטרה אכן אמר שנתן למנוח מכה או שתיים עם הסכין (עמ' 34 ש' 14-15) וברי, שבמילה "מכה" כוונתו היא לדקירה באמצעות הסכין.

הנאשם הוסיף וציין כי הוא סובל מלחץ דם גבוה וסוכרת וכאשר הוא מתעצבן הוא עלול לקבל "קומה" ודום לב. כשרמת הסוכר עולה בדמו הוא נופל ארצה, כפי שקרה כבר פעם באוטובוס. במקרה כזה הוא מאבד את הזיכרון שלו. לדברי הנאשם במהלך האירוע הוא מאוד פחד וכנראה בגלל זה לא נפל, אבל הרגיש רע מאוד ורעד כלו. (עמ' 33 ש' 14-28).

בהתייחס לגרסאותיו הראשונות במשטרה אמר הנאשם כי בליל האירוע הוא נחקר בטרם שנועץ בעורך דין והחוקרים שיקרו לו באומנם שיגיע עורך דין תוך 15 ד'. כמו כן מסר שדבריו במשטרה לא נרשמו כהווייתם וכי השוטר רשם "מה שהוא רצה" (עמ' 34 ש' 7). כך היה לדבריו גם בשחזור, כאשר כל השוטרים היו בעצם נגדו ואילצו אותו לחתום מבלי לקרוא (עמ' 41 ש' 25-31). הנאשם אישר, שאומנם, למחרת, הוא נפגש עם עורך דין אך לדבריו התקשורת ביניהם לא הייתה טובה כי הלה דיבר עברית ולא היה מתורגמן (עמ' 34 ש' 12).

לשאלות התובע בחקירה נגדי הוסיף הנאשם ואמר בהקשר זה, כי בהודעות הראשונות במשטרה לא אמר את האמת כי היה עצבני מבולבל ומפוחד וכי החוקרים מצדם היו אגרסיביים אליו, עצבנו אותו ולכן אמר להם לרשום מה שהם רוצים (עמ' 45 ש' 17-20 וכן 27-29). כמו כן אמר שבמהלך השחזור השוטרים צילמו מה שהם רוצים וחלק מהדברים הורו לא לצלם ולא להקליט (עמ' 46 ש' 19-21 ו-23-24).

דין ומסקנות:

5. כאמור, אין חולק שהנאשם דקר את המנוח מספר פעמים באמצעות סכין מטבח וגרם בכך למותו. ההגנה לא חלקה על ממצאי חוות הדעת הפתולוגית ת/15, ולכן ניתן לקבוע כממצא עובדתי, שהנאשם דקר את המנוח 4 דקירות: בצוואר מימין, בצוואר משמאל, בעצם הבריח ובחזה. בנוסף לכך גרם לו למספר רב של פצעי חתך, שריטות ושפשופים, באזור הפנים, הגו והידיים, הכול כפי שפורט בחוות הדעת ונסקר על ידי לעיל. ניתן לקבוע על סמך חוות הדעת ת/15 כי הדקירות היו דקירות עמוקות למדי, כאשר כל אחת מהן כשלעצמה הייתה בעלת פוטנציאל קטלני. כאמור, מות המנוח נגרם בפועל על ידי הדקירה בצוואר משמאל, אשר הובילה להיווצרות הלב תת נפחי.

6. בהסתמך על ממצאי הזירה כפי שפורט קודם (ראה סעיף 2.5(א) להכרעת הדין), יש אינדיקציה לקבוע שעובר למות המנוח התחולל בדירה מאבק אלים בין הנאשם למנוח. ואולם, סימן שאלה מוצב באשר לסיבות שהובילו למאבק זה, באשר לנסיבותיו המדויקות ובאשר לחלקו ו/או מעשיו של כל אחד

מהמעורבים בו. מעבר לממצאים האובייקטיביים שהובאו בפנינו מזירת האירוע ומנתיחת גופת המנוח, הנאשם הוא היחיד שנותר לספר את שהתרחש בדירה בינו לבין המנוח. לכן אפוא, ההכרעה בשאלות השנויות במחלוקת והנוגעות למחשבה הפלילית של הנאשם בזמן האירוע, או לאפשרות שהנאשם פעל בנסיבות של הגנה עצמית, תלויה במידה רבה (ואפילו קרדינאלית) במידת האמון שניתן לרכוש לנאשם וביכולת לסמוך על דבריו לצורך קביעת ממצאים עובדתיים.

הערכת מהימנות הנאשם

7. אומר כבר עתה, כי לטעמי, לא ניתן בשום אופן לבסס ממצאים עובדתיים על דברי הנאשם כעדות יחידה. לא זו בלבד שגרסת הנאשם לא הייתה עקבית, תוך שניכרים באמרותיו שינויים מהותיים, כפי שעוד יורחב בהמשך, אלא ששינויים אלה נוגעים ללב ליבן של השאלות השנויות במחלוקת.

לא זו אף זו: בעוד הסנגור עותר בסיכומיו לתת משקל דווקא לגרסה הראשונה של הנאשם, גרסה שהיא לדידו של הסנגור גרסה אותנטית וקרובה לזמן התרחשות, הרי שהנאשם מצדו מתנער מגרסה זו וטוען בעדותו שאין בה כל אמת. הנאשם טען, כאמור, שהיה מבולבל באותה עת, שלא הובן כהלכה בגלל קשיי שפה, וכי והשוטרים רשמו את דבריו כרצונם ואפילו עיוותו את מהלך השחזור. יש כמובן להעיר בעניין זה שהודעות הנאשם במשטרה, כמו גם החומר המתייחס לשחזור, הוגשו בהסכמה, לא נוהל הליך זוטא ואיש מהשוטרים לא זמן לעדות כדי להתעמת עם טענותיו הנ"ל של הנאשם. כמו כן, צפייה בסרט השחזור מלמדת שהשחזור התנהל בצורה נינוחה ובאורך רוח מצד השוטרים, תוך הקפדה על כך שדברי הנאשם מתורגמים לרוסית ומובנים כהלכה. איש לו האיץ במנוח, להיפך, גם בעת שהוא החל לדבר עברית, עצר עורך השחזור את רצף הדברים והקפיד על תרגום דבריו לרוסית ובחזרה, כדי לוודא שהדברים מדויקים ומתועדים היטב. לנאשם ניתנה מלוא הבמה וההזדמנות לומר את שחפץ. הנאשם עצמו נראה רגוע, הוא דיבר לעניין וניכר שהוא הבין היטב את הסיטואציה ושלט בדבריו.

עמדת הסנגור, כאמור, לפיה יש לתת משקל לגרסתו הראשונה של הנאשם, זו המשתקפת בהודעה הראשונה ובשחזור, נובעת אולי מהערכתו המשפטית שהגרסאות המאוחרות הן כבושות ובעייתיות, כפי שעוד יורחב בהמשך, אך היא יוצרת קושי אחר. היא מחייבת את המסקנה שהנאשם לא אמר אמת בעדותו בבית המשפט, בעת שהוזהר על אמירת האמת. זאת, הן בהתייחס לעובדות שאפפו את האירוע והן בהתייחס למהלך החקירות במשטרה, תוך שהוא מטיח אשמות שווא בחוקריו. מסקנה כזו גוררת מאליה מסקנה נוספת והיא שהנאשם אינו אמין וכי אין לסמוך על דבריו, והדבר משליך על הערכת משקל כל גרסאותיו, לרבות הגרסה שמסר בחקירתו הראשונה במשטרה. הרי מי לידנו יתקע שבחקירה הראשונה, להבדיל מהיום, הנאשם אמר את האמת הצרופה, ומי יערוב שאז, להבדיל מהיום, לא היה מונע על ידי הרצון להקטין את חלקו, לשפר את מצבו המשפטי וליפות את התמונה מבחינתו? אסור לשכוח בהקשר זה שהנאשם לא הגיע למשטרה באופן מידי לאחר מעשה, היישר מדירתו. אליבא דברי הנאשם עצמו (ת' 1 עמ' 2 ש' 28, עמ' 3 ש' 1) הוא התעכב זמן מה בדירה כדי לשטוף את ידיו ולהחליף את בגדיו. גם לאחר שיצא מהדירה הוא ישב זמן מה בגינה סמוכה כדי להירגע ולהרהר במה שקרה. אחר כך הוא שוחח עם בנו שמעון טלפונית ונועץ בו, ואז לקח מונית ונסע לביתו של שמעון. שם המתין הנאשם עוד זמן מה להגעת שני בניו, ורק בהמשך, בשעת לילה מאוחרת יחסית, הוא הגיע למשטרה מלווה בשני בניו, שעמם שוחח על המקרה. מכאן, שלא מדובר בגרסה ספונטנית אלא בגרסה שנמסרה לאחר שלנאשם

הייתה שהות להרהר, להיוועץ בבניו, ולבחור דרכי פעולה.

אמרתי שהגרסאות המאוחרות של הנאשם הן בעייתיות, וזהו הזמן לדבר על הנסיבות שאפפו את השינוי הראשון שחל בגרסת הנאשם בתאריך 28.4.14. מטעם המאשימה הוגש (בהסכמת ההגנה) מזכר שנערך על ידי השוטרי יצחק בן הרוש (ראה ת/44) ממנו עולה שבתאריך 28.4.14, בשעות הבוקר, בתום הדיון בבית משפט השלום בהארכת מעצרו של הנאשם, הבחין בן הרוש בבניו של הנאשם כשהם משוחחים עם סנגורו דאז של הנאשם. בן הרוש שמע את הסנגור אומר: **"עכשיו הגרסה שהוא לקח סכין"**. אמירה זו ששמע השוטרי שופכת אור על הסיבות שהביאו את הנאשם בצהרי אותו יום למסור לראשונה במשטרה גרסה חדשה ושונה, כמשתקף בהודעה ת/5. בהודעה זו הנאשם אמר לראשונה שהמנוח היה הראשון ליטול את הסכין לידיו, במוסרו תיאור שונה של ההתרחשות, כפי שעוד יורחב בהמשך. השינוי בגרסת הנאשם בעיתוי זה, על רקע דברי הסנגור שנקלטו באוזניו של השוטרי בן הרוש, מלמד ראשית, שגרסה חדשה זו אינה אמת אלא נולדה כדי לשרת את קו ההגנה של הנאשם, ושנית - יש בכך להשליך על מהימנותו של הנאשם וללמדנו, שוב, שאין הוא נרתע לשנות את גרסתו כדי לשפר את הגנתו.

כאמור, גם אם נאמץ את הגישה שלפיה נכון להעדיף באופן יחסי את דבריו הראשונים של הנאשם על פני גרסאותיו המאוחרות והכבושות, אין פירוש, שהגרסה הראשונה שיקפה באופן נאמן ומדויק את כל מה שהתרחש בדירה. יש להתייחס גם לגרסה ראשונה זו בזהירות ובספקנות. זאת, לא רק בגלל חוסר אמינותו הכללית של הנאשם, כנאמר לעיל, אלא משום שגם הנאשם עצמו לא היה מוכן לסמוך ידיו על כך שדבריו בשחזור משקפים במדויק את מה שקרה. כך, בעת שהנאשם נשאל בתום השחזור האם דבריו במהלך שחזור הם כל האמת לגבי מה שהתרחש בדירה, כך הוא ענה: **"נו מה שאני... במדויק מה שהיה אני לא זוכר לגמרי, אבל כמעט ככה"** (ת/12 עמ' 31 ש' 36). משמע מכך, שגם לדיו של הנאשם, הדברים שמסר מהווים תיאור חלקי ולא מדויק של האירוע, וזאת בגלל היותו, לדבריו, מבולבל ומעורפל ובגלל "שהראש שלו כבר לא היה" (עמ' 19 ש' 26 לתמליל השחזור), ואולי בגלל ש-"השתגע", כהתבטאותו (עמ' 22 ש' 19 לתמליל), סיבות שבגללן הוא טען יותר מפעם אחת בחקירתו ובשחזור שאינו מסוגל לזכור את מהלך העניינים המדויק.

סיבה נוספת וחשובה שבגללה יש להתייחס בחוסר אמון לכל גרסאותיו של הנאשם, לרבות לגרסה הראשונה, נעוצה בעובדה שאף אחת מגרסאותיו אינה נותנת הסבר לחבלות הרבות שנגרמו למנוח כמתואר בדו"ח הנתיחה. למרות שבמענה לכתב האישום הנאשם הודה שדקר את המנוח 4 דקירות וגרם לו חתכים רבים וחבלות בחלקי גופו השונים, כמתואר בכתב האישום, הרי שלאורך כל הדרך הנאשם סיפר שדקר את המנוח לא יותר משתיים שלוש דקירות שלאחריהן הוא נפל ארצה. לא יכול להיות ספק, שהחבלות הרבות שאותרו על גופו של המנוח משמעותן שבין הנאשם למנוח התחולל מאבק אלים וממושך מזה שתיאר הנאשם. כך גם ניתן ללמוד מזירת האירוע המלאה בסימני דם והתזות דם על הקירות. תיאור האירוע מפי הנאשם מתעלם מכל אלה ולא נותן להם הסבר. הוא מותיר סימן שאלה מתי וכיצד נגרמו החבלות הנוספות על גופו של המנוח, והוא מחייב את המסקנה שדברי הנאשם הם תיאור מגמתי, חלקי ולא שלם של האירוע. ניתן בהחלט להסיק שקיים פרק נוסף באירוע שנותר מבחינתנו נעלם - וכנראה לא בכדי.

מבין הסתירות והשינויים שניתן לזהות בדברי הנאשם מתוך השוואת שלוש גרסאותיו, אתעכב להלן על מספר נקודות מהותיות:

7.1 הסתירה בשאלה מי הראשון שנטל לידי את סכין הדקירה.

בהודעה הראשונה וכן בעת השחזור סיפר הנאשם בהתייחס לסכין הדקירה, כי לאחר שהמנוח אמר שהוא רוצה לשכב עמו, ואחר כך גם הכה אותו שתי מכות אגרופ, הוא הבחין בסכין מונחת על השיש במטבח ונטל אותה לידי. וכך הנאשם תיאר את הסיטואציה בהודעתו הראשונה: **"אני ראיתי שיש במטבח סכין עם ידית שחורה, שום דבר לא היה עוצר בעדו. אני התחלתי לעשות לעצמי בטחון בזה שנתתי לו כמה פעמים מכה עם הסכין.."** (ת/1 עמ' 2 ש' 25 וכן ת/2, תמליל ההקלטה של אותה הודעה, עמ' 11 ש' 22 ואילך).

על דברים אלה חזר פחות או יותר בשחזור (ראה תמליל ת/12 עמ' 16 ש' ואילך 7), והוסיף, כי נטל את הסכין מתוך מחשבה שהמנוח יבהל: **"אני חשבתי שהוא... שהוא יבהל או משהו כזה, אבל שום דבר, הוא עליי.."** (ת/12 עמ' 19 ש' 8).

לעומת תיאור זה, בהודעה ת/5 שמיום 28.4.14, גרס הנאשם כי המנוח היה הראשון שהחליט לקחת את סכין המטבח ממקומה ולהשתמש בה נגדו. וכך מתאר הנאשם את הדברים שם (ת/5 עמ' 4 ש' 110):

"איוון ראה את הסכין, הוא הכין בשבילי את הסכין ואיים עלי שאני לא יצא מהדירה הזו חי. הוא היה חזק כמו טנק. שמה יש דלת של הבית הוא עומד ומסתכל על הסכין והרגליים שלו רועדות הוא היה חולה ולא יכול לזוז מהר בגלל בעיה ברגליים. הוא מחזיק אותי מהחולצה ומהראש ולא מספיק לקחת את הסכין כי אני נאבק איתו ומנסה לדחוף אותו. יש לי סכרת ונגמר לי הכוח אני דוחף אותו ככה ממני...איוון התקרב ליד התנור הוא מחזיק אותי מהראש ומתקרב ומנסה לתפוס את הסכין ואז מאיפה שהוא, בא לי הכוח הדפתי אותו נתתי לו מכה על היד. הוא רצה לקחת את הסכין אבל נתתי לו מכה על היד (ש)איתה הוא רצה לתפוס סכין והתנפלתי עליו עם הסכין ולא יודע מה עשיתי. אני עושה ככה בשביל טרוריסט בשביל מניאק זה...אני נלחמתי בו כמו שאני יכולתי, כאילו הוא טרוריסט".

מגרסה חדשה זו של הנאשם עולה אפוא כי לידו, המנוח הוא שבעצם הניח את הסכין על השיש מבעוד מועד כדי להשתמש בה נגדו, וכן, כי המנוח ניסה לקחת את הסכין לידי אך לא הספיק לעשות זאת, מפני שהוא, הנאשם, הצליח להדוף את ידו של המנוח וליטול את הסכין לפניו.

לעומת שתי גרסאות אלה, בעדותו בבית המשפט מסר הנאשם גרסה שלישית ושונה מקודמותיה. הפעם, המנוח לא רק ניסה לקחת לידי את הסכין שהייתה מונחת על השיש, אלא גם הצליח. לגרסת הנאשם בבית המשפט, כפי שצוטט על ידי קודם (סעיף 4.1. להכרעת הדין), המנוח הגיע לסכין ואחז בה, אך אז הוא, הנאשם, הכה את ידו של המנוח והסכין נפלה ארצה. אז, על פי הנטען, המנוח תפס שוב את הסכין כשידו אוחזת בלהב (ולא בקת), אך הנאשם הצליח למשוך את הסכין מידו של המנוח וכתוצאה מכך נחתכה כף ידו של המנוח (פרוטוקול, עמ' 32 ש' 26-29).

כנאמר קודם, ריבוי הגרסאות מצד הנאשם וחוסר אמינותו אינו מאפשר לאמץ באופן מלא אף לא אחת מהגרסאות שמסר. עם זאת ניתן לטעמי לקבוע מעבר לספק סביר, כי הנאשם (ולא המנוח) הוא שנטל ראשון לידיו את סכין המטבח, ואנמק:

ראשית, חזקה עובדתית היא שאדם "אינו משים עצמו רשע", דהיינו, שאם בהזדמנות הראשונה הנאשם נטל על עצמו את "האשמה" והודה שהיה ראשון ליטול את הסכין, אין סיבה שלא להאמין לו לגבי נקודה ספציפית זו. אין סיבה לחשוב שהנאשם הפליל את עצמו בכזב וייחס לעצמו בכזב מעשה שלילי שלא עשה.

שנית, דברי הנאשם בנקודה זו מוצאים תימוכין בעדות בנו שמעון אלישקוב. שמעון היה הראשון לשמוע מפי הנאשם את סיפור המעשה, עוד לפני ששניהם הגיעו למשטרה. וכך השיב שמעון במשטרה על השאלה מה סיפר לו אביו בעת שפגש אותו (ת/54 עמ' 2 ש' 28-30):

"...שאותו גבר בא שיכור, התחיל לריב איתו, תקף אותו, אבא ניסה להרגיע אותו, אותו גבר אמר לאבא שלי: 'אני יודע שאתה הומו ואני רוצה לזיין אותך', משך לו בחולצה, נתן לו מכה ואז אבא אמר שלא הייתה לו אפשרות אחרת, הוא לקח סכין והוא לא יודע מה הוא עשה וביקש שאני אקח אותו למשטרה".

דברי העד כמצוטט לעיל הם ברורים וחד משמעיים לטעמי. לא ניתן לקרוא אותם באופן שונה מאשר שהנאשם הוא שנטל ראשון את הסכין והשתמש בה.

שמעון אלישקוב לא חזר בעדותו בבית המשפט על מה שסיפר במשטרה ומסר גרסה שונה הדומה לגרסה העכשווית של אביו, שלפיה המנוח הוא שנטל את הסכין. השינוי אינו מפתיע ונקל להסבירו על רקע השינוי בגרסת הנאשם ומתוך רצון שלא לסתור את דברי הנאשם. ואולם, כשם שאיני רואה סיבה להטיל ספק בגרסתו הראשונה של הנאשם בנקודה זו, איני רואה גם סיבה לפקפק בדברים הזוהרים של בנו באותו נושא. איזו סיבה הייתה לשמעון אלישקוב להטיל את האחריות לנטילת הסכין על אביו, אם לא כך סיפר לו אביו? אחרי הכל שמעון לא נכח במקום ואת כל ידיעותיו הוא שאב ממה שסיפר לו הנאשם.

תימוכין נוספים לנכונות דבריו הראשונים של הנאשם, תוך דחיית גרסאותיו המאוחרות בנקודה זו, וביחוד זו שמסר בבית המשפט, ניתן למצוא בממצאים שבדו"ח נתיחת גופת המנוח. כאמור, הנאשם העיד בבית המשפט שהסכין הגיעה לידי רק לאחר שמשך אותה מידו של המנוח, כאשר המנוח מצדו אווז בלהב הסכין. כתוצאה מכך, לדבריו, נחתך המנוח באמצע הצד הפנימי של כף ידו (הנאשם הצביע במהלך העדות היכן נחתך המנוח בכף ידו - עמ' 32 ש' 29 לפרוטוקול). ראשית, על פניו, קשה שלא לתמוה מדוע יבחר המנוח לאחוז בסכין מצד הלהב ולא בקת. מעבר לסכנה ולחוסר הנוחות, הרי שלא ניתן להשתמש בסכין בדרך זו לצורכי תקיפה, או הגנה. ניתן להעריך שהנאשם בחר לטעון כך כדי להסביר כיצד עלה בידו, בהתאם לגרסתו, להוציא את הסכין מיד המנוח, ויותר מכך, כיצד לו עצמו לא נגרמו כל חתכים בידיים, חתכים שהיו צפויים להיגרם לו אם אומנם היה מושך את הסכין מידי המנוח בעוד זה אווז בסכין בדרך המקובלת. אלא שלגרסה חדשה זו של הנאשם אין גם תימוכין על פי דו"ח נתיחת המנוח. ככל שניתן לראות, המנוח אומנם נחתך בידו השמאלית, אבל לא בצד הפנימי של כף היד כגרסת הנאשם, אלא רק בקצות האצבעות השנייה והשלישית (ראה תמונה 23 בדיסק תמונות נתיחה ת/22). החתכים שבאצבעות המנוח מתיישבים עם פצעי התגוננות ואינם הולמים כלל את סיפורו של

הנאשם.

7.2 תיאור המנוח על ידי הנאשם:

החל מההודעה השנייה ת/5, שלא באופן שתואר בהודעה הראשונה ובשחזור, הלכו והתעצמו ממדי גופו של המנוח עד שהפך לענק בעל ממדים חריגים. לא זו בלבד שהנאשם העיד שגובהו של המנוח הוא יותר מ- 2 מ' ומשקלו כ-140 ק"ג (פרוטוקול, עמ' 30 ש' 3-4, ו- עמ' 32 ש' 12), אלא הגדיר אותו "חזק כמו טנק" (ת/5 עמ' 4 ש' 111) ואמר שהוא כמו דינוזאור (פרוטוקול עמ' 50 ש' 26-31) הנאשם נסחף בתיאור ממדיו של המנוח אפילו בפער הזמנים שבין החקירה הראשית (שם אמר שגובהו 1.90- 2.00 מ') לחקירה הנגדית (שם אמר מעל 2 מ') ואפילו המשיך ודבק בתיאורו זה, גם כאשר הופנה לנתונים הפיזיים של המנוח כמפורט בדו"ח הנתיחה שאינם מתיישבים עם דבריו. על כך השיב הנאשם שדו"ח הנתיחה הוא מזויף (פרוטוקול עמ' 42 ש' 23). אמר ולא פרש.

לעומת תיאור פיזי זה, המציאות מלמדת שהמנוח היה בעל מימדים פיזיים ממוצעים ורגילים וזאת הן לאור המצוין בדו"ח הנתיחה (1.76 מ' ו-93 ק"ג) והן לנוכח דבריו של עד ההגנה יהושע שי, שכן בבניין המגורים, אשר לשאלת הסנגור השיב שגובהו של המנוח דומה לזה כשלו, דהיינו כ- 1.78 מ' (פרוטוקול, עמ' 63 ש' 21-22).

לא זו אף זו, מבחינה עובדתית המנוח היה אדם מבוגר יחסית, מתקרב לגיל 70, ושמענו מפי יוליה, בתו החורגת, שמצבו הבריאותי לא היה טוב, שהיה חולה סוכרת והיו לו גם בעיות לב (פרוטוקול, עמ' 12 ש' 22). הצגתו "כחזק כמו טנק" או כבעל יכולות פיזיות מיוחדות, אין לה על מה לסמוך.

גם תיאור התנהגותו של המנוח בימים שפני האירוע הלך ותפס נופך אלים יותר ויותר. אומנם יש ראיות לכך שהמנוח והנאשם לא הסתדרו ביניהם והיו ביניהם ויכוחים ומחלוקות, אבל לראשונה בהודעה ת/5 (שניתנה לאחר כשבוע, ולאחר שהנאשם נועץ בעורך דין) סיפר הנאשם שהמנוח איים עליו בעבר להרוג אותו (ת/5 עמ' 3 ש' 60) ושרדף אחריו בעבר עם סכינים (עמ' 3 ש' 49). זאת אמר, למרות שבעת שהוזעקה המשטרה לדירה על ידי המנוח, 10 ימים לפני האירוע, לא הוזכר בעניין זה דבר על ידי הנאשם, להיפך, נאמר שלא הייתה אלימות קודמת (ראה ת/45). הנאשם אישר שגם לילדיו לא סיפר בעבר שהוא היה מאוים על ידי המנוח והסביר זאת בכך שהתבייש וגם לא רצה שילדיו יעשו אולי בתגובה משהו נמהר (ראה ת/5 עמ' 5 ש' 134-136).

הנאשם טען בעדותו שהמנוח היה 7 פעמים בבית סוהר באוקראינה ועוד פעמיים בבית סוהר בארץ (עמ' 39 ש' 29), טענות אלה הובררו כלא אמת. הסתבר מברור שערכה התביעה שהמנוח מעולם לא שהה בכלא לא באוקראינה ולא בארץ (פרוטוקול עמ' 74 ש' 6) כאשר לחובתו בסך הכול הרשעה אחת מלפני שנתיים בעבירה של תקיפת בת זוג שבגינה נדון למאסר מותנה (ראה נ/1 וגם מסמך מאוקראינה שצורף לתיק בית המשפט).

עוד יש לומר לגבי תיאורו הפיזי של המנוח מפי הנאשם: הנאשם הוסיף ואמר שעל ידו השמאלית של המנוח היה קעקוע של המילה "היטלר", בציינו שהמנוח הוא נאצי (פרוטוקול עמ' 39 ש' 28-29). טענה זו נסתרת מיניה וביה על ידי דו"ח הנתיחה ולא הובאו לה כל תימוכין אחרים. בדו"ח הנתיחה מוזכר קעקוע על גב כף יד ימין של המנוח בצורת עוגן, ואין כל זכר לקעקוע דוגמת זה שתיאר הנאשם (ראה ת/15 עמ' 5 סעיף 6).

התיאור המופרז אודות נתוני גופו של המנוח והניסיון להשחירו על ידי הצגתו כנאצי וכאדם אלים במיוחד, נועד ככל הנראה לשרת את קו ההגנה של הנאשם ובעיקר את טענתו שפעל מחוסר ברירה, כדי להתגבר על סיכון רציני ועל אדם מפחיד וחרגי בגודלו. הנאשם כנראה לא לקח בחשבון שקיימים בפניו נתונים אובייקטיביים שאינם מתיישבים עם תיאורו זה.

7.3 האופן שבו לטענת הנאשם תקף אותו המנוח באירוע:

כידוע, טענת הנאשם היא כי הדקירות שדקר את המנוח היו לצורכי התגוננות ובתגובה לתקיפה שתקף אותו המנוח, כפי שעוד ינותח בהרחבה בפרק נפרד. בשלב זה אתיחס בקצרה ובאופן תמציתי רק לשינוי בדברי הנאשם בתארו את אותה תקיפה לכאורה מצדו של המנוח:

בהודעה הראשונה ובשחזור סיפר הנאשם כי לאחר שהמנוח הגיע לספה ששם הוא שכב ומשך במכנסיו באומרו שהוא רוצה לעשות עמו סקס, הוא, הנאשם, קם מהמטה ואז הכה אותו המנוח שתי מכות אגרוף האחת בפניו מתחת לעין והשנייה בראשו. הא ותו לא.

בהודעה ת/5 מסר הנאשם אומנם תיאור שונה המתייחס לסכין הדקירה, כמפורט קודם, אך גם הפעם לא הזכיר שקיבל מכות נוספות מצדו של המנוח, מעבר למה שתואר על ידו קודם.

לראשונה בעדותו בבית המשפט דיבר הנאשם על מכות נוספות מצד המנוח. הנאשם אמר שהמנוח לפת אותו וחנק אותו ותיאר שהמנוח ממש רצה להרוג אותו, כפי שצוטט על ידי קודם מעדותו (הכרעת דין סעיף 4.1). שוב ברור, שההקצנה בתיאור מעשי המנוח אינה מקרית והיא נועדה לשרת בכזב את הטיעון של "הגנה עצמית".

7.4 מה קרה למנוח לאחר שהנאשם דקר אותו:

בהודעתו הראשונה של הנאשם, במענה לשאלה מה קרה למנוח לאחר שהוא דקר אותו (פעמיים או שלוש כטענת הנאשם), השיב הנאשם, שהמנוח נפל ארצה בסלון ליד המטבח (ראה ת/2 עמ' 12 ש' 24-30). באופן דומה תיאר את הדברים גם במהלך השחזור באומרו שלאחר הדקירות המנוח נפל על הגב במבואה שלפני הכניסה לסלון, כשרגליו לכיוון המטבח וראשו לכיוון הסלון (ראה ת/12 עמ' 20 ש' 19 עד עמ' 21 ש' 1 וכן דיסק ת/13 מונה 35:20 ואילך). גם בהודעה ת/5 מסר הנאשם תיאור דומה. כאשר נשאל מה קרה למנוח לאחר הפעם הראשונה שנדקר, הוא השיב: **"הוא נפל איפה הדלת של**

המטבח, בין הסלון למטבח עם הראש לכיוון הסלון והמיטה שלי..." (עמ' 6 ש' 177-178).

והנה, בבית המשפט חודשים ארוכים לאחר האירוע השתנתה לפתע גרסת הנאשם. לא זו בלבד שטען כי אינו זוכר אל נכון "שהכה" את המנוח באמצעות הסכין אלא טען שהמנוח לא נפל ארצה אלא התיישב על הרצפה ליד המיטה (עמ' 33 ש' 9). בחקירה הנגדית הוסיף הנאשם ואמר, שהמנוח ישב על הרצפה אולי 10-15 דקות ודיבר איתו ואפילו קילל אותו וגידף אותו. לדבריו, רק לאחר עזיבתו את הדירה, המנוח כנראה התמוטט ונפל ארצה (עמ' 43 ש' 12-13).

גרסת הנאשם בבית המשפט בנקודה זו היא לא רק כבושה אלא גם לא הגיונית, ואנמק: נכון הוא, כטענת הסניגור (עמ' 34 ש' 14-15), שלא ניתן לקבוע את שעת מותו המדויקת של המנוח, ואולם לא בכך העיקר. יש בסיס לקבוע, שמרגע שהמנוח נפל ארצה (לאחר דקירות הנאשם) הוא לא קם יותר, לא כל שכן שהוא לא זו או הסתובב. ראשית, מן הראיות עולה שגופת המנוח נמצאה שוכבת בדיק באותו מקום שבו ציין הנאשם בחקירותיו במשטרה כמקום שבו נפל המנוח והתמוטט לאחר שדקר אותו. אם כטענת הנאשם בעדותו בבית המשפט, לאחר הדקירות המנוח לא נפל אלא התיישב למרגלות המיטה והמשיך לדבר, כאשר רק בשלב שבו הנאשם כבר לא היה בדירה המנוח התמוטט ונפל, כיצד ידע הנאשם לומר את מקום נפילתו המדויק? יודגש בעניין זה לאחר שהנאשם התייצב במשטרה ודיווח על המקרה הוא לא נכנס לתוך הדירה עם השוטרים ולא ראה את המנוח או את זירת האירוע. שנית, אם אכן כדברי הנאשם לאחר הדקירות המנוח לא התמוטט אלא דיבר וקילל כשהוא מלא חיות, מה טעם ראה הנאשם להתנהג או לפעול כפי שפעל דהיינו, להחליף את בגדיו המוכתמים בדם, לשטוף את סכין הדקירה, לעזוב את הדירה כשהוא לוקח את תיקו, לשבת בגינה ואחר כך להזעיק את ילדיו ולהתייצב בתחנת המשטרה? קשה גם שלא לתמוה מדוע, אם המנוח היה חי ומתפקד, הנאשם לא הזעיק עבורו עזרה רפואית, ויותר מכך, מדוע המנוח בעצמו לא עשה זאת והניח לעצמו להמשיך ולדמם עד מוות.

בכל מקרה, ברי שגם הפעם השינוי בגרסת הנאשם אינו מקרי. הנאשם הבין כנראה שהשאלה מה היה מצבו של המנוח בעת שעזב את הדירה היא בעלת חשיבות ראייתית להבנת הכוונה הפלילית שלו, כפי שיורחב בהמשך. מתוך שסבר, כנראה, שסיפור חדש זה משפר את מצבו המשפטי, לא היסס לשנות מדבריו הקודמים ולהתכחש לגרסתו הקודמת.

7.5 לסיכום פרק זה אומר: הסתירות והשינויים המהותיים בגרסת הנאשם, כמו גם העובדה שאף לא אחת מגרסאותיו אינה מתיישבת עם הראיות האובייקטיביות המוסכמות, מלמדים כי דברי הנאשם למן הרגע הראשון היו מגמתיים, בניסיון להציג תמונת מצב נוחה יותר מבחינתו, והם אינם משקפים אל נכון את מה התרחש בדירה בין הנאשם למנוח.

המסקנה היא אפוא שאת הקביעות העובדתיות הנדרשות לנו בתיק זה יש לבסס בעיקר על הממצאים האובייקטיביים, כאשר אל דברי הנאשם יש להתייחס בספקנות רבה ולתת להם משקל ראייתי רק ככל שיהיו להם תימוכין חיצוניים.

השאלה אם עומד לנאשם הסייג של "הגנה עצמית":

8. כאמור, טענת ההגנה היא, כי בעת שהנאשם דקר את המנוח וגרם למותו, הוא פעל בלית ברירה, כדי להדוף תקיפה שלא כדין מצד המנוח כלפיו, ולפיכך עומד לו הסייג מאחריות פלילית הקבוע בסעיף 34' לחוק העונשין.

הפן הנורמטיבי:

8.1. סעיף 34' לחוק העונשין הדין בסייג של "הגנה עצמית", קובע:

"לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שהיה דרוש באופן מיידי כדי להדוף תקיפה שלא כדין שנשקפה ממנה סכנה מוחשית של פגיעה בחייו, בחירותו, בגופו או ברכושו, שלו או של זולתו; ואולם, אין אדם פועל תוך הגנה עצמית מקום שהביא בהתנהגותו הפסולה לתקיפה תוך שהוא צופה מראש את אפשרות התפתחות הדברים".

סעיף 34טז' לחוק מוסיף וקובע בעניין זה, כי: **"הוראות סעיפים 34, 34א ו-34ב לא יחולו כאשר המעשה לא היה סביר בנסיבות העניין לשם מניעת הפגיעה".**

עיקרו של הסייג בזכותו של אדם להדוף תקיפה שלא כדין, אך זאת רק בנסיבות ובמגבלות שקובע הדין וההלכה הפסוקה. התנאים ליישום של הסייג לגבי מעשה נתון הם: שהמעשה היה דרוש באופן מיידי, על מנת להדוף תקיפה שנשקפה ממנה סכנה מוחשית של פגיעה בחייו, חירותו, גופו או רכושו, כל זאת בהתקיים שני תנאים: שלא גרם בהתנהגותו הפסולה לגרם התקיפה ו- שלא חרג מן הסביר בנסיבות העניין.

הדיבור **"דרוש באופן מיידי"** מבטא תנאי מרכזי של הסייג והוא אומר שרק מקום שבו נדרשת תגובה מיידי להדיפת הסכנה, רק מקום שבו אין שהות להתארגנות אחרת לקידום הרעה, יש הצדקה ליישום הכלל (ראה ספרו של קדמי, על הדין בפלילים, חלק ראשון עמ' 515 והמובאות הרבות שם). הדיבור **"להדוף"** בא לעשות אבחנה בין מצב של הדיפת הסכנה לבין מצב של השבת מלחמה שעה. התנאי משקף את אופיו של המעשה כהתגוננות גרידא ולא מעבר לכך (קדמי, עמ' 518).

על כל אלה חולש החריג לתחולת הסייג המדבר על **"חריגה מן הסביר"**. מקום שבו המעשה הנעשה לצורך הגנה עצמית לא היה סביר בנסיבות העניין וחרג ממה שהיה דרוש לשם מניעת הפגיעה- לא יחול הסייג [ראה למשל: ע"פ 1520/97 **חדד מוריס**, נ"ה (2) 353 (2000)].

מבחינת נטל ההוכחה, הנאשם נושא בנטל הוכחת קיומם של התנאים המקימים את הסייג, ואולם, אם בסופו של דבר נותר ספק סביר בדבר קיומו של הסייג -הספק יפעל לטובת הנאשם [ראה סעיפים 34ה' וסע' 34כב(ב) לחוק].

ראשית, בהינתן שעל הנאשם מוטל להוכיח את התנאים המקימים את הסייג, הרי שמראש, במצב שבו הנאשם מבקש להסתמך על דבריו בלבד לצורך הוכחת הנסיבות הרלוונטיות לחלותו של הסייג, תנאי להצלחתו הוא שדבריו אמינים וניתן ולסמוך עליהם. מסקנתי הקודמת המתייחסת למהימנות הנאשם, עומדת לו כמובן לרועץ ושומטת בעצם את הקרקע מתחת ליכולתו להרים את הנטל המוטל עליו.

חרף אמירה כללית זו, לא אפטור עצמי בכל זאת מלהתייחס לתיאור הדברים מפי הנאשם ולבחון האם, לאורו, עומדת לו טענת "הגנה עצמית". לצורך כך אתייחס בעיקר לגרסה הראשונה שעליה מבקש גם הסנגור לסמוך את ידיו, ואתן דעתי בקצרה גם לגרסאות הכבושות המאוחרות יותר (שמסקלן מראש נמוך עד אפסי).

אומר כבר עתה את מסקנתי הסופית שלפיה אף לא אחת מגרסאות הנאשם, מבססת לטובתו את התנאים לחלוקתה של "הגנה עצמית", ואנמק:

8.2.1 ראשית, על מנת שניתן יהיה לדבר על "הגנה עצמית" על הנאשם להוכיח בראש ובראשונה שהוא הותקף שלא כדין על ידי המנוח. אין בנמצא ראיה אובייקטיבית ברורה שכך באמת היה. כאמור, ההגנה נסמכת בעניין זה על טענת הנאשם, ואולם, הראיות האובייקטיביות אינן תומכות במובהק בטענה זו, ואבהיר את כוונתי: הנאשם טען בחקירה הראשונה כי בעקבות מכת אגרוף שנתן לו המנוח הוא נפגע מתחת לעינו, והצביע על פצע קטן ואדמומיות בלחיו הימנית, שנגרמו לו לטענתו בעטיה של מכה זו (ת/26 תמונות 13-4). גם אם נניח שהפצע נגרם במהלך העימות הפיזי עם המנוח, אין בעצם הימצאותו כדי להוות ראיה לכך שהוא נגרם כתוצאה מתקיפה מכוונת ויזומה מצד המנוח, כטענת הנאשם. תיאורטית לא מן הנמנע שהוא נגרם בשלב אחר של העימות הפיזי, למשל, תוך כדי ניסיונות המנוח להתגונן (עם ציפורניו) מפני דקירות הנאשם. לא זו בלבד שלא הובאו ראיות לכך שפצע כדוגמת זה יכול להיגרם כתוצאה ממכת אגרוף יבשה (וגם הנאשם לא הסביר כיצד בדיוק הדבר נגרם), אלא שניסיון החיים וההיגיון אומרים דווקא אחרת. פציעה של העור אינה נגרמת בדרך כלל ממכת אגרוף, אלא יש צורך במגע עם חפץ חד שיפצע את העור.

הסנגור העלה בסיכומיו טענה לפיה לא ניתן כיום לומר פוזיטיבית שלנאשם לא נגרמו חבלות נוספות על גופו מפני שלא נערכה לו בדיקת חיים בעת מעצרו, דבר אשר מהווה לידו מחדל חקירתי. לא אוכל לקבל את הטענה. ראשית, עיון בתיק מלמד שהנאשם לא טען מעולם כי נגרמו לו חבלות נוספות מעבר לאותו פצע שעליו הצביע. כמו כן, לא הובאה בפנינו ראיה לכך שהנאשם התלונן על כאבים או מחושים כתוצאה ממכות בראש, או אולי כתוצאה מכך שהמנוח חנק אותו (כפי שגרס בהמשך בעדותו בבית המשפט). לא למיותר לציין שהנאשם במהלך השחזור שהתבצע למחרת האירוע נראה מאושש במצב גופני תקין, לכאורה, והוא לא אמר דבר על היותו חבול או פגוע. אחרי הכול, הנאשם הוא הראשון לדעת אם גופו נפגע או אם הוא סובל מכאבים, והוא זה שהיה אמור להפנות את תשומת לב החוקרים לכך, כשם שהפנה תשומת ליבם לפצע בלחיו. בכל מקרה, על מנת לבסס טענה של מחדל חקירתי ו/או להעלות טענה היפותטית שאולי הנאשם נפגע אך הדבר לא תועד, אין די בהעלאת הטענה בשלב הסיכומים. בראש ובראשונה היה מקום לבסס את הדברים בעדות הנאשם. הנאשם

נשאל בחקירה ראשית לגבי המכות שהכה אותו המנוח (עמ' 32 ש' 18-8), אך לא נשאל ולא העיד על חבלות שנגרמו לו. בנוסף, היה מקום לזמן לעדות את אנשי המשטרה שטיפלו בתיק ולבקש את התייחסותם לנושא, בכדי לעמת אותם עם אותו מחדל לכאורה שלו טוען הסנגור.

לא זו אף זו, בעת שהנאשם הגיע לתחנת המשטרה נערך עליו חיפוש, לרבות במקומות מוצנעים בגופו (ראה ת/32 שורה אחרונה). על פי המשתקף בת/32 החיפוש כלל הפשטת בגדיו של הנאשם, כאשר באותו מעמד הוסרו גרביו של הנאשם ואותרו כתמי דם על אצבעות שתי רגליו. עיון במסמך זה אינו נותן כל אינדיקציה לאפשרות שעל גופו של הנאשם היו חבלות גופניות או סימנים גופניים נוספים.

לסיכום נקודה זו ניתן לומר אפוא, שאין בידנו ראיה חיצונית התומכת בצורה ברורה בדברי הנאשם שהוא הותקף שלא כדין על ידי המנוח. דבריו מבחינה זו הן עדות יחידה. בכל מקרה, גם אם אכן כטענתו המנוח היה הראשון לתקוף אותו, הרי שעל פי תיאורו ולנוכח החבלה היחידה והמינורית שעליה דיווח, יש בסיס לומר שלא מדובר היה בתקיפה משמעותית ובמכות חזקות ומסכנות חיים.

8.2.2 תנאי נוסף שעליו עמדתי הוא שהמעשה שעליו עומד הנאשם לדין נדרש לעשותו באופן מידי לצורך הדיפת הסכנה. והנה, כעולה מדברי הנאשם בחקירה הראשונה, כמו גם מהאופן שבו תיאר במהלך השחזור, הרי שמעשיו, גם בהנחה שהוא הותקף קודם על ידי המנוח, לא היו באמת דרושים באופן מידי כדי להביא להפסקת התקיפה. הנאשם מתאר בשחזור את הרגעים שלפני העימות הפיזי. הוא מספר כי שכב לישון על הספה בסלון כאשר לפתע הגיע אליו המנוח, תפס ומשך במכנסיו ואמר לו להוריד את מכנסיו כי הוא רוצה "לעשות עמו סקס" (ת/12 עמ' 15 ש' 22-2). לדברי הנאשם, הוא הצליח להתרומם ולקום מהמטה ואז המנוח נתן לו אגרופים. אגרופים אלה ניתנו בעת ששניהם עמדו סמוך לפתח הכניסה לסלון (ראה דיסק שחזור ת/13 מונה 19:29). בהודעתו הראשונה הסביר הנאשם בהקשר זה שמדובר היה בשתי מכות אגרופי האחת שפגעה מתחת לעינו והשנייה בראשו (ת/2 עמ' 11 ש' 5). לדברי הנאשם, הוא הלך לדלת וניסה לצאת החוצה מהבית כדי לקרוא לנציג ועד הבית, אך דלת הכניסה הייתה נעולה. אז, ממקום עומדו, הוא הבחין בסכין שהייתה מונחת על השיש במטבח. הוא נכנס למטבח ולקח את הסכין כדי להפחיד את המנוח. בכל אותו זמן המנוח עמד לידו, מחוץ למטבח, ולא הפריע לו במעשיו. לדברי הנאשם, כאשר יצא מהמטבח והסכין בידו הימנית, המנוח עמד לשמאלו, בסמוך לדלת הכניסה למטבח. אז, הוא תפס עם ידו השמאלית את חזהו של המנוח, ודקר אותו עם הסכין. הנאשם הסביר שוב ושוב כי אינו זוכר בדיוק כיצד אחז במנוח וכיצד התגלגלו הדברים במדויק (ת/12 עמ' 16 ש' 24 עד עמ' 19 ש' 25). בשחזור נשמע הנאשם אומר שאינו יכול לזכור כי הראש שלו כבר לא היה צלול. בכל מקרה, הוא אישר שדקר את המנוח פעמיים או שלוש פעמים ואז המנוח נפל ארצה (ראה דיסק שחזור ת/13 מונה 12:34 עד 34:43).

על פי התיאור הנ"ל, אין כל אינדיקציה לומר שמעשה הדקירה נדרש באופן מידי כדי להדוף התקפה מצד המנוח. לא זו בלבד שהנאשם אליבא דבריו, היה מסוגל להגיע לדלת הכניסה ולהידפק עליה ללא הפרעה, אלא בעת שהוא נכנס למטבח כדי ליטול את הסכין, המנוח בכלל עמד מחוץ למטבח ולא מנע זאת ממנו. גם על פי דברי הנאשם, המנוח באותו שלב לא אחז בו ולא המשיך להכותו. כשם שהנאשם החליט להיכנס דווקא למטבח כדי ליטול סכין, יכול היה לבחור דרך פעולה אחרת כדי למנוע המשך תקיפתו, למשל לסגת לכיוון הסלון כדי לקחת את מפתחות הדירה מתוך כיס מעילו (ולצאת החוצה), או

לקחת את הטלפון הנייד מתוך תיקו ולהתקשר למשטרה, ללכת לחדר אחר, וכיוצ"ב פעולות אפשריות למניעת הסכנה. בכל מקרה, אם כטענת הנאשם הוא החליט ליטול את הסכין כדי להפחיד את המנוח, מדוע לא הסתפק באיום על המנוח באמצעות הסכין? מה גרם לו לעבור לשלב של שימוש בסכין ודקירת המנוח? הנאשם לא נתן לכך כל מענה. משלב זה ואילך תיאור הדברים מפיו מבולבל מאוד, תוך שהוא חוזר ואומר שאינו זוכר במדויק. המשמעות של חוסר זכרוננו היא חוסר יכולתו לתת הסבר להתנהגותו ולשכנע שפעל בנסיבות של הגנה עצמית.

8.2.3 זה מביאנו לבדיקת תנאי נוסף והוא שהמעשה היה אקט של התגוננות ולא השבת מלחמה שעה: בהתאם להשתלשלות האירועים דלעיל מפי הנאשם, לא נובע שהדקירה היוותה אקט של התגוננות, להיפך. צפייה בסרט השחזור ובאופן שבו עבר הנאשם משלב של נטילת הסכין לשלב שבו החליט להשתמש בה נגד המנוח, כמו גם תיאור הדברים מפי הנאשם בהודעותיו, אינה מלמדת על קיומו של צורך הגנתי, אלא דווקא מתיישבת עם אקט תוקפני, שבא כדי להחזיר למנוח כגמולו.

תימוכין לקו מחשבה זה ניתן למצוא בדברי הנאשם בהודעתו ת/5 (עמ' 4 ש' 110) כפי שצוטט על ידי קודם (סעיף 7.1 להכרעת הדין) עת אמר: **"אני עושה ככה בשביל טרוריסט בשביל מניאק זה...אני נלחמתי בו כמו שאני יכולתי, כאילו הוא טרוריסט"**. מדובר בהתבטאות המבטאת התנהגות תוקפנית והיא מלמדת על כך שהנאשם השיב מלחמה שעה ולא ביצע רק פעולות התגוננות מוגבלות.

למסקנה דומה ניתן להגיע גם אם נתייחס אל הגרסאות המאוחרות של הנאשם לפיהן המנוח הוא שניסה ליטול את הסכין (כנאמר בהודעה ת/5) או אפילו נטל אותה ממש (כנאמר בעדות בבית המשפט). אם כך היה, הרי מרגע שהנאשם הצליח להרחיק את הסכין מהמנוח ולשים ידו על הסכין, תמה למעשה הפעולה המידית שהייתה דרושה כדי להדוף את התקיפה (או לפחות את עיקר הסכנה) ומשלב זה ואילך מדובר לכאורה באקט תוקפני ולא הגנתי.

בעניין זה יש לדחות את דברי הסנגור בסיכומיו לפיהם מיקום הדקירות בגופו של המנוח, בצד אחד של הגוף, מתיישב היטב עם דברי הנאשם באומרו שהמנוח החזיק בו בתנועת חיבוק בעוד הוא נאלץ לדקור אותו כדי להשתחרר ממנו (פרוטוקול, עמ' 71 ש' 32-33 ועמ' 72 ש' 25-27). ראשית, לא נכון לומר שהדקירות היו כולן בצד אחד של גוף המנוח. המנוח נדקר בשני צדי הצוואר בימין ובשמאל וכן ניתן למצוא חבלות והפציעות גם במקומות שונים בפנים, בגוף, באצבעות ובמרפקים. שנית, לא נוכל להסיק ממיקום הדקירות בגוף המנוח את המקום בו עמד הנאשם יחסית אליו, דהיינו האם הם עמדו אחד מול השני ועד כמה הם היו צמודים זה לזה. מסקנות כאלה, ככל שהן אפשריות, הן עניין שבמומחיות ולא הובאו בפנינו ראיות בנושא זה.

8.2.4 אם לא די בכל אלה, הרי שנקל להיווכח שמעשי הנאשם, גם אליבא דבריו, חרגו הרבה מעבר לנדרש כדי להתגבר על התקיפה. המנוח היה חשוף ידיים ולא היה מצויד בנשק חם או קר. המנוח, בעל ממדי גוף רגילים וממוצעים, היה אדם מבוגר שסבל ממחלות. אין כל אינדיקציה לטענה שהמנוח היה בעל

כוחות פיזיים מיוחדים או, למצער שכוחותיו ויכולותיו של הנאשם לא היו שקולים לשלו. לא זו בלבד שהנאשם והמנוח הם פחות או יותר באותו גיל, סובלים מאותן מחלות ונתונים הפיזיים דומים, אלא שמענו מפי הנאשם שהוא היה ספורטאי בעברו (מתאגרף) וכי הוא מקפיד גם כיום על פעילות גופנית ורכב דרך קבע על אופניים. גם אם נקבל שהנאשם סובל כיום ממחלות כרוניות האופייניות לגילו, כמפורט בתעודה הרפואית נ/2, אין לומר בשום אופן שהנאשם הינו אדם נרפה וחלוש והוא גם לא נראה ככזה.

לעומת זאת, בנוסף לאמור לעיל לגבי מצבו הכללי של המנוח, ידוע לנו שהמנוח היה ביום האירוע שיכור מאוד. יותר מכך: שמענו מפי הנאשם שהוא התנדד ולא היה יציב. יש להפנות בעניין זה לדברי הנאשם בשחזור (ת/12 עמ' 9 ש' 22): **"...אני הרגשתי שהוא היה מאוד שיכור ו...הוא בקושי עמד על הרגליים..."** וכן גם בת/6 (הגרסה השנייה) בעת שדיבר על מאמציו של המנוח לתפוס את הסכין הוא אמר: **"הוא מסתכל על הסכין...והיה לו...הרגליים שלו קצת רועדות...יש לו בעיה עם הרגליים"** (ת/6 עמ' 40 ש' 4 ואילך).

בהתייחס לטענת הסנגור לפיה היות המנוח שיכור אינה מלמדת בהכרח על כך שהיה חלש וחסר כוחות פיזיים (עמ' 66 ש' 11-13) יש לומר: גם מבלי להציג חוות דעת של מומחה בשאלה עד כמה רמת אלכוהול גבוהה מנטרלת את יכולותיו הפיזיות של אדם, די באמירות הנאשם על כך שהמנוח בקושי יכול היה לעמוד על רגליו וכי לא היה יציב בעמידתו, כדי ללמד שלא נשקפה מהמנוח מסוכנות כלשהי, או למצער, מסוכנות משמעותית.

בנסיבות אלה, גם אם נניח לטובת הנאשם שהמנוח תקף אותו ראשון, הנאשם לא שכנע שהוא לא יכול היה להתגבר על המנוח באמצעים פחות דרסטיים מאלה שבהם נקט, וזאת על מנת להדוף בסך הכל תקיפה קלה יחסית שבוצעה בידיים חשופות. הנאשם לא שכנע כי היה הכרח לפעול כנגד המנוח בנשק קר כדי להתגבר עליו, לא כל שכן, לדקור אותו פעם אחר פעם, במקומות רגישים בגוף, עד לגרימת מותו. אני ערה לדברי הנאשם בבית משפט לפיהם המנוח אחז אותו וחנק אותו, אך לדידי אין לתת בדברים אלה כל אמון. מדובר בגרסה כבושה שהועלתה לראשונה בבית המשפט, כאשר הנאשם אינו נותן כל הסבר הגיוני לכבישתה. לא למיותר לומר שלגרסה זו גם אין תימוכין חיצוניים, למשל בהימצאות סימני חניקה על צווארו של הנאשם.

8.3 מסקנה מכל האמור לעיל היא כי יש לדחות את טענת הנאשם כי פעל בנסיבות של הגנה עצמית. כפועל יוצא מכך, יש לדחות את טענתו לפיה הוא זכאי לפטור מאחריות פלילית בהתאם לסעיף 34' לחוק העונשין.

אשר לשאלה האם נתגבשה אצלה נאשם המחשבה הפלילית הדרושה להרשעתו ברצח:

9. כאמור, לנאשם מיוחסת עבירת רצח לפי סעיף 300(א)(2) לחוק בכך שגרם בכוונה תחילה למותו של המנוח. בסעיף 301 לחוק מוגדרת "כוונה תחילה" ונקבע כי דרושים שלושה יסודות מצטברים לצורך הוכחתה והם: החלטה להמית, הכנה והיעדר קנטור [ראה דנ"פ 1042/04 ביטון נגד מדינת ישראל]

[(27.11.06)]

9.1 אשר ליסוד "ההחלטה להמית", שבהתקיימותו בעיקר כופרת ההגנה. יסוד זה בעבירת הרצח מתמצה בצפיית האפשרות לתוצאה הקטלנית וברצון שהתוצאה הקטלנית תתממש. לצורך הוכחת תנאים אלה נעשה לעיתים שימוש בחזקה האומרת שאדם מתכוון לתוצאות הטבעיות של מעשיו:

"ההחלטה להמית מחייבת קיום כוונה במישור השכלי - חזות או צפייה של התוצאה הקטלנית - ובמישור הרגשי - רצון או שאיפה להשיג את התוצאה הקטלנית. מנסיבות מעשה ההמית ניתן ללמוד על כוונת העושה. זוהי החזקה שבהיגיון שאדם מתכוון לתוצאות הטבעיות של מעשהו, ואם לא נסתרה החזקה, ולו על דרך של הטלת ספק סביר בדבר תחולתה, די בכך כדי להוכיח את כוונת הנאשם להמית את קורבנו" [ע"פ 6167/99 בן שלוש נגד מדינת ישראל, פ"ד נז(6) 594, 577 (2003)].

[ראה באותו נושא גם ע"פ 889/78 מוגרבי נגד מדינת ישראל, פ"ד לד(1) 576 (1979); ע"פ 2202/08 יבגני פסקו נגד מדינת ישראל, פסקה 41 לפסק דינו של השופט דנציגר, (7.3.12); ע"פ 131/08 איהב זידאן נגד מדינת ישראל, פסקה 41 לפסק דינה של השופט ברק-ארז (20.2.13); ע"פ וחידי נגד מדינת ישראל, פסקה 23 לפסק דינה של השופט בייניש (3.7.03); ע"פ 8667/10 ניג'ם נגד מדינת ישראל (27.12.12)].

עוד נקבע לגבי יסוד ההחלטה להמית, כי:

"מדובר ביסוד נפשי טהור, שמבחנו סובייקטיבי, ולכן מטבע הדברים, לא ניתן להכריע לגביו בצורה אנליטית בלבד. כפועל יוצא מכך נעזר בית המשפט בכלים האובייקטיביים הנתונים בידיו ובניסיון החיים, כדי לגבש אינדיקציה לקיומה או להיעדרה של כוונה והחלטה להמית. אינדיקציות אלו שאובות, בין היתר, מפעולותיו של הנאשם עובר, במהלך ולאחר מעשה ההמית וכן מן החזקה שאדם מתכוון לתוצאות הטבעיות הנובעות ממעשיו" [ראה ע"פ 226/02 קישוני נגד מדינת ישראל (2.5.12) והמובאות שם].

בפסיקה נקבעו מבחני עזר לצורך בחינת השאלה האם התגבשה אצל הנאשם החלטה להמית כגון: הכלי שנבחר לביצוע המעשה, צורת הביצוע דהיינו טיב הפגיעה, מספר המהלומות או הפגיעות ומיקום הפגיעה, קרי, כמה הייתה הפגיעה מכוונת למקומות רגישים בגוף [ראה ע"פ 290/87 סבאח עבדאללה (7.9.88)].

יסוד ההחלטה להמית יכול להתגבש כהרף עין ואפילו במהלכו של האירוע הקטלני גופו, כאשר המבחן להתקיימותו נעוץ בשאלה אם, ולו לפרק זמן קצר ביותר, אכן חזה הממית את תוצאות מעשיו וחפץ בהגשמת כוונתו. ההחלטה להמית עשויה להתגבש כתגובה ספונטנית רגעית ולאו דווקא לאחר מחשבה

ותכנון מוקדמים:

"יסוד ה"החלטה להמית" יכול להתגבש כהרף עין, אף במהלכו של האירוע הקטלני גופו, וכי המבחן היחיד להתקיימותו נעוץ בשאלה אם גם בפרק זמן קצר ביותר אכן חזה הממית את תוצאות מעשיו וחפץ בהגשמת כוונתו..." [ע"פ 7520/02 ראיד חמאתי נ' מדינת ישראל, נח (2) 710, 716 (04.02.2004)].

וכן,

"החלטה כזו יש שהיא נרקמת ומתגבשת לאורך זמן, נדבך על גבי נדבך, עד שהכוונה מתממשת במעשה גרימת המוות, ויש שהיא מתגבשת כהרף עין, בשל התרחשויות או הלך נפש שהתהוו סמוך למעשה עצמו." [ע"פ 512/89 דניאלס נ' מדינת ישראל פ"ד מה(2) 496, 503 (1991)]

ובענייננו:

הנאשם דקר את המנוח באמצעות סכין, כלי מסוכן שהוא בעל פוטנציאל קטילה מובהק. הנאשם דקר את המנוח 4 דקירות עמוקות באזורים רגישים בגופו. כל אחת מהדקירות יכלה פוטנציאלית לגרום למותו של המנוח.

חזקה שבהיגיון היא, שאדם אשר משתמש בסכין חדה ודוקר את זולתו ארבע דקירות עמוקות במקומות רגישים מאוד כמו בצוואר (שתי דקירות) ובצד שמאל של החזה, לא רק צופה שייגרם מותו, אלא חפץ בכך. חזקה היא, שאדם מתכוון לתוצאות הטבעיות של מעשיו, ובמקרה שלנו, מדובר בתוצאות טבעיות וברורות ביותר.

למול חזקה זו לא הציב הנאשם הסבר הגיוני אחר שיהא בו כדי לסתור את החזקה או למצער, לעורר ספק שמא תכלית אחרת הייתה למעשיו. טענתו, כי עשה כך כדי להגן על עצמו, נדחתה על ידי מכל וכל וזאת לא רק מהטעם שהנאשם הפריז במעשיו והפעיל אמצעים לא פרופורציוניים לסכנה שנשקפה לו, אלא משום שמראש לא שכנע שהותקף שלא כדין וכי מעשיו, גם בהנחה שהותקף, נועדו לצרכים הגנתיים.

על פניו ברור שהנאשם לא חשף בפנינו את מלוא ההתרחשויות בדירה בהותירו חלל עובדתי שאינו מאפשר התחקות מלאה אחר מה שקרה. הנאשם התעלם למעשה מהפער בין אותן "שתיים-שלוש דקירות" שאת ביצוען נכון היה לאשר באמרתיו, לבין המציאות המראה שהמנוח נדקר 4 דקירות וכן שנגרמו לו שלל חתכים, שריטות וחבלות במקומות שונים בגופו. הנאשם לא ניסה להתמודד עם פער זה ולא התיימר להסבירו. הנאשם פטר את עצמו בחקירה באומרו שהוא אינו זוכר מה בדיוק קרה משום שראשו התערפל (ת/2 עמ' 12 ש' 17) והוא לא היה צלול (ת/12 עמ' 19 ש' 26) ובעדותו בבית המשפט הוא אמר: **"הרגשתי שהראש שלי עולה למעלה, יוצא לי אש מהעיניים, הרגשתי שאני מאבד את המציאות...כשניסיתי לדחוף אותו אני לא זוכר מה קרה, יכול להיות נתתי לו מכה...אני לא זוכר מה קרה"** (עמ' 33 ש' 4-7).

אלא שקשה מאוד בנסיבותינו לקבל הסבר כזה ולהעניק לו משמעות, שכן על פי תיאורו של הנאשם עצמו, נקל לראות שחוסר זיכרוננו הוא נקודתי וסלקטיבי. הנאשם זכר, לכאורה, את כל מה שקרה עד לשלב שבו נטל לידיו את הסכין. הוא זכר, לשיטתו, שדקר את המנוח, כאשר בשחזור הוא אפילו ידע להצביע שהדקירות היו בצוואר ובחזה. הנאשם גם זכר לומר שמיד לאחר אותן 2-3 דקירות המנוח התמוטט ונפל ארצה וידע לומר בשחזור מה היה מקום נפילתו המדויק. הנאשם זכר את פעולותיו לאחר התמוטטות המנוח, דהיינו, ששטף את ידיו ואת הסכין, החליף בגדים, לקח את תיקו ויצא מן הבית, וכן זכר את כל השתלשלות האירועים לאחר צאתו מהבית. לכאורה, הפרק היחיד שהנאשם טוען שאינו זוכר הוא אותו קטע קריטי באירוע שאמור לספק, בין השאר, הסבר לחבלות הרבות על גופו של המנוח. למול מה שמצטייר, הגיונית, כהתחמקות מצד הנאשם מלומר את האמת, תוך מציאת מפלט באמירה "לא זוכר", ההגנה לא סיפקה הסבר הולם שבזכותו ניתן אולי להבין אחרת את מצב חוסר הזיכרון הנקודתי שלו טוען הנאשם. כך, במהלך עדותו הראשית בבית המשפט סיפר הנאשם לשאלות הסנגור כי בגלל מחלת הסוכרת ממנה הוא סובל, קורה שהוא מקבל קומה ונופל ואז מאבד את זכרוננו. לדבריו, באירוע עצמו הוא לא נפל אולי בגלל הפחד שהיה מצוי בו, ואולם הוא הרגיש רע מאוד ורעד כולו (עמ' 33 ש' 18-28). מידע בלתי מקצועי ולא ברור זה (שנשמע לראשונה רק בבית המשפט) אינו יכול לספק הסבר רלוונטי והגיוני בענייננו. אם ההגנה סברה שיש מאחוריו אמת רפואית או הסבר מדעי, ראוי היה לבססו על ידי מומחים.

התייחסותו החלקית והלא ברורה של הנאשם לפרק הזמן הכי חשוב באירוע, וחוסר התמודדותו עם הממצאים האובייקטיביים שעל פי חוות הדעת הפתולוגית, מלמדים שאין בהסבריו כדי להפריך את "חזקת הכוונה".

אני נכונה לקבל את טענת הסנגור לפיה אין אינדיקציה ראייתית לכך שהנאשם תכן את רציחת המנוח מראש בגלל מערכת היחסים העכורה ביניהם ובגלל חוסר שביעות רצונו מתנאי המגורים בדירה. אולם, בהתאם למבחנים שנקבעו בפסיקה, לא זו בלבד שאין צורך להצביע על קיומו של מניע, אלא שגם אין הכרח שההחלטה לקטול את חיי המנוח תהיה מעשה מתוכנן שגובש זמן רב קודם. כפי שצוטט על ידי לעיל, ההחלטה להמית יכולה להתגבש כהרף עין וכתגובה ספונטנית רגעית.

במקרה שלנו, יש ראיות לקבוע, שהמנוח היה שיכור מאוד באותו ערב. לא מן הנמנע שבהיותו בגילופין הוא אכן צעק, גידף וקילל. ייתכן אפילו שכדברי הנאשם הוא משך במכנסיו ואמר לו שהוא רוצה לשכב עמו. בעשותו כן הוא הרגז עד מאוד את הנאשם, כפי שהנאשם אישר בעצמו לשאלות ב"כ המאשימה (ראה פרוטוקול עמ' 38 ש' 24-26). העצבנות והכעס שהתעוררו אצל הנאשם מתיישבים היטב גם עם ההתרשמות ממנו בבית המשפט, כמי שנוטה להתרגז ומתקשה לשלוט בעצביו. על כל אלה יש להוסיף את המטענים השליליים והדם הרע שזרם בין הנאשם למנוח עוד לפני האירוע. בעיניו של הנאשם לא רק שהמנוח לא עמד בהבטחותיו לגבי תנאי המגורים בדירה, ולא רק שהוא חש שהמנוח מנצל אותו כלכלית, אלא שהנה המנוח מגיע שיכור הביתה, מעליב אותו, צועק, מפריע ואינו מאפשר לו לישון. יתכן אפילו שהמנוח נתן לו מכת אגרוף, כטענתו. מכאן קצרה הדרך לזעם שהנאשם נתקף בו ולהחלטה הספונטנית להמית את המנוח ולשים בכך לשים קץ לסבלותיו ולמצוקה שחש באותו רגע. יכול להיות שכוונת הקטילה התגבשה לפני לנטילת הסכין מהמטבח, לאחר שהנאשם נוכח אולי לדעת שאינו יכול לצאת החוצה, ויכול להיות שהתגבשה בשלב מאוחר יותר, במהלך העימות הפיזי בין הנאשם למנוח, על רקע דברים שקרו ביניהם והנאשם לא סיפר לנו. בכל מקרה, גיבוש ה- "החלטה להמית" נלמד מעצם מעשיו ופעולותיו של הנאשם בכך שהשתמש בסכין כדי לדקור את המנוח פעם אחר פעם במקומות

רגישים בגופו, עד הסוף המר, דהיינו עד שהלה נפל והתמוטט. ואומנם, מדברי הנאשם במשטרה עולה בברור שהוא לא חדל מלדקור את המנוח עד שהלה התמוטט. ניסינו לטעון אחרת בבית המשפט כאילו המנוח המשיך לדבר גם לאחר שחדל מלדקור אותו, מהווה לא יותר מאשר ניסיון כושל וכוזב לשפר את תמונת המצב מבחינתו, כפי שנאמר על ידי קודם (סעיף 7.4 להכרעת הדין).

אפנה בהקשרנו לדברי בית המשפט בע"פ 2507/11 אורן אוסקר נ' מדינת ישראל (פסקה כ"ט לפסק הדין, 30.09.2013):

"ניסיון החיים מלמד כי בלהט ויכוח עלול אדם להחליט, החלטה רצונית גם אם נמהרת, לשים קץ לחיי בעל דבבו (יריבו). די בכך על פי הדין, גם אם ההחלטה היא "קצרת מועד"

וכן,

בע"פ 624/89 עזרא יחזקאל נ' מדינת ישראל פ"ד מה(3) 714, 705 (6.6.1991):

"ההחלטה יכולה לקום כהרף עין, והמבחן לקיומה הוא בהבנה וברצייה של התוצאה. העובדה, שההחלטה צומחת מתוך חמת זעם או להט הרגע, אין בה אף היא כדי להפחית מקיומה, וקיומה של ההחלטה אף אינו נשלל בשל כך שקדם לה קינטור. כל יסוד מיסודות הכוונה לפיסעוף 301 הנ"ל עומד על רגליו הוא, וקיומו של האחד - או היפוכו של דבר, היעדרו של האחד - אינו משפיע על קיומו או על היעדרו של היסוד האחר. (ההדגשות שלי)"

תימוכין לאמור לעיל ניתן למצוא בדברי הנאשם עצמו בהודעתו הראשונה במשטרה, דברים שמבחינה מסוימת יכולים להוות אפילו "ראשית הודאה".

וכך אמר הנאשם: **"אחרי שעתיים עשה בלאגן ואני לא התאפקתי ויצא שנתתי לו מכה עם סכין כמה פעמים"** (ת/2 עמ' 14 ש' 36).

ובהמשך,

"אהה (מילה לא ברורה) אני לא הייתי צריך לעשות משהו כזה. נו...אני גם במצב פסיכולוגי לא טוב ו...אני שותה 13, 14 כדורים" (ת/2 עמ' 16 ש' 27).

וכן,

"...כל הזמן לימדתי את האחרים תתאפקו, צריך להיות מאופקים. והנה מה אצלי...אני לא מצדיק את עצמי. שירביץ, יכה, מה שרוצה שיהרוג. (מילים לא ברורות). אני לא אצדיק את עצמי. אני בעצמי לא יודע מה קרה לי" (ת/2 עמ' 36 ש' 20-24).

האמור לעיל מוצא תימוכין גם במעשיו של הנאשם לאחר דקירת המנוח והתמוטטותו, ואסביר: אין חולק שלאחר

שהמנוח נפל ארצה, הנאשם לא הזעיק עזרה רפואית. זאת, לא מיד בהיותו עדיין בדירה, וגם לא בשלב מאוחר יותר לאחר שיצא מהדירה. את ההסבר לכך ניתן למצוא או בכך שהנאשם ידע היטב שמדובר "במעשה עשוי" והמנוח אינו בין החיים, או שלא היה לו חפץ בהצלת חייו של המנוח. כך או כך, יש בכך אינדיקציה לכוונת הקטילה שהתגבשה בליבו של הנאשם. כך גם החלטתו השקולה של הנאשם לשטוף את הסכין ולהחזירה למגירה, להחליף את בגדיו ולצאת מהדירה.

בעניין זה אין לקבל את טענת הסנגור לפיה רק בחקירה הראשונה כשהודיעו לנאשם על מותו של המנוח הבין את גודל המצב שנקלע אליו (עמ' 67 ש' 25 ואילך). כפי שנאמר על ידי כבר קודם (סעיף 7.4. להכרעת הדין) התנהגותו של הנאשם מעידה על כך שבעוזבו את הדירה הוא ידע היטב מה היה מצבו של המנוח והעריך את הסיטואציה לאשורה, מה שמתיישב היטב עם גיבושה של החלטה להמית.

בהקשר זה יש לדחות כבלתי הגיוניים את הסברי הנאשם בבית המשפט באומרו שלא הזעיק אמבולנס משום שחשש מהשכנים, פן יתקפו אותו כאשר יגלו את מה שקרה (עמ' 30 ש' 19-20). לא זו בלבד שמדובר בחשש לא הגיוני ורחוק מאוד, אלא שאם אומנם זה היה חששו של הנאשם, מה מנע ממנו להזמין טלפונית גם את המשטרה? מה מנע ממנו להתקשר בהיותו מחוץ לבית, מקום שבו השכנים אינם יכולים לפגוע בו? לא זו אף זו, הנאשם הוסיף והסביר שהוא הניח שמשטרה היא שתזמין אמבולנס ולכן, לדבריו, רצה להגיע למשטרה (עמ' 30 ש' 20). דא עקא שהנאשם התמהמה מאוד עד שהגיע לתחנת המשטרה. הנאשם ישב בגינה ליד ביתו כדי להרהר ולהירגע, כדבריו, אחר כך נסע לבית בנו ורק כעבור שעה-שעתיים התייצב במשטרה. האם כך חשב להציל את המנוח?

יובהר, כי יש לדחות בעניין זה את טענת הסנגור לפיה הנאשם התקשר מיידית לבנו (עמ' 67 ש' 31-32). אליבא דברי הנאשם עצמו הוא ישב זמן לא קצר בגינה כדי להרהר במה שקרה ורק לאחר מכן התקשר לבנו.

בהקשר זה אחזור ואציין כי יש לדחות מכל וכל את טענת הנאשם לפיה בעוזבו את הדירה המנוח היה חי ומדבר וכי הדירה הייתה נקייה מדם (פרוטוקול עמ' 49 ש' 4). בהינתן שהנאשם ידע בחקירה הראשונה ובשחזור להצביע בדיוק על המקום שבו נפל המנוח ארצה לאחר הדקירות, מקום זהה לזה שבו נמצא המנוח שוכב בדירה מתבוסס בדמו, המסקנה המתחייבת היא שהמנוח נפל ארצה לאחר שנדקר ולא קם עוד. מזה מתחייב, שכל כתמי הדם הרבים בדירה וכל התזות הדם על הקירות (לוח תצלומים ת/158 תמונות 6-10) נוצרו בטרם שהמנוח נפל ארצה ולא קם. האם ייתכן שהנאשם לא הבחין בזירה המגואלת מדם ובקירות המוכתמים? לא למיותר לתהות כיצד ניתן להסביר את כתמי דם המנוח שנמצאו על אצבעות רגליו של הנאשם ועל מכנסי הטרנינג שלבש בזמן האירוע, אם כטענתו לא היה דם בדירה בצאתו החוצה.

יש אפוא לקבוע אפוא שהנאשם היה מודע היטב למצבו של המנוח. הוא לא הזעיק עזרה או משום שלא היה בכך טעם, בידועו שביצע כבר את זממו, או משום שלא רצה להציל את המנוח. חיזוק לכך במעשים שביצע הנאשם לאחר מכן, כאמור לעיל. בנוסף, יש להפנות אל דברי נאשם בחקירה הראשונה באומרו שהגיע למשטרה יחד עם בנו כדי להיפרד מהם (ת/2 עמ' 16 ש' 22). משמע מכך שהנאשם הבין היטב את המצב, היה מודע להשלכות מעשיו והבין את מצבו המשפטי. הוא הלך למשטרה משום שהעריך כנראה שלא יוכל לחמוק מהחוק והוא בחר במודע, בעצת ילדיו, את האופציה הפחות גרועה מבחינתו.

סיכומי של דבר, יש להגיע למסקנה כי בזמן כלשהו במהלך הערב התגבשה אצל הנאשם הכוונה לקטול את חיי המנוח. כוונה זו מוסקת ממכלול מעשיו והתנהגותו של הנאשם שלהם לא נתן הסבר הגיוני אחר.

9.2 אשר ליסוד **ההכנה**, נקבע בפסיקה כי מדובר ביסוד אשר שלוב ברכיב "ההחלטה להמית". בעוד שההכנה מבטאת את המעשה הפיסי והשלכותיו, ההחלטה להמית מבטאת את היסוד הנפשי. כשם שניתן ללמוד מההכנה על מה שהתחולל בלבו של הנאשם תוך כדי ביצוע המעשה, כך ניתן להסיק מהעובדות המלמדות על הכוונה את התגבשות מעשה ההכנה [ע"פ 512/89 דניאלס נגד מדינת ישראל פ"ד מה(2) 496, 503 (1991) והפניות שם]. בענייננו, עצם נטילת הסכין מהמטבח על ידי הנאשם ואחר כך השימוש בסכין שוב ושוב לצורך דקירתו של המנוח ממלאת את יסוד ההכנה ומשליכה גם על הכוונה תחילה.

9.3 בהתייחס ליסוד הקנטור: במהלך הסיכומים לא הועלתה מטעם ההגנה הטענה שהנאשם קונטר על ידי המנוח. כך גם במהלך המשפט עת הוצהר על ידי הסנגור מפורשות שההגנה אינה טוענת לקנטור (פרוטוקול עמ' 12 ש' 8). בכל מקרה, גם אם נבוא לבחון עניין זה מיוזמתנו כפי שמורה הפסיקה [ע"פ 240/84 חטיב נגד מדינת ישראל פ"ד לט(2) 29, 36 (1985)], המסקנה היא שלא מתקיימים בענייננו הקריטריונים הנדרשים להתקיימותו של קנטור, ואנמק:

בכדי שנאמר שהנאשם פעל בתגובה להתגרות קשה שבגללה איבד את שיקול דעתו, צריכים להתקיים שני תנאים מצטברים: התנאי הראשון, הוא קיומו של "קנטור סובייקטיבי, דהיינו, שההתנהגות המקנטרת מצד המנוח אכן השפיעה על הנאשם הספציפי וגרמה לו לאבד עשתונותו ואת שיקול דעתו. התנאי השני הוא קיומו של "קנטור אובייקטיבי" שמשמעותו שההתנהגות המקנטרת הייתה כזו, שהיא הייתה גורמת לכל אדם סביר בנעליו של הנאשם לאבד את עשתונותו ולפעול באותה דרך. "התגרות" במישור הסובייקטיבי מצביעה על מצב שבו בתכופ למעשה ההתגרות ובהשפעתו התגבשה כוונת קטילה אצל הנאשם, אך היה זה כתגובה ספונטנית מתוך סערת רוח, אובדן עשתונות ואובדן שליטה עצמית. בכך, כאמור, לא סגי, קיימת דרישה שמדובר בהתגרות מסוג כזה שגם "אדם סביר" או "אדם רגיל" עלול היה, אילו הועמד במצבו של הממית, לנהוג כמוהו. המבחן האובייקטיבי מהווה ביטוי "למדיניות משפטית, המציבה לצד האלמנט הסובייקטיבי את האלמנט האובייקטיבי, המצטרף אליה והשומר על נורמה התנהגותית של חברה בת-תרבות". המבחן האובייקטיבי הוא בעיקרו בלם ערכי, הבא לכפות נורמת התנהגות, והבא לומר שלא כל מה שהממית חש כהתגרות יכול להוות גם "התגרות" במישור הנורמטיבי /ערכי [ראה דנ"פ 1042/04 דוד ביטון, פסק דינו של השופט ברק והמובאות שם (27.11.06)].

בענייננו, ככל שהדבר מתייחס לפן הסובייקטיבי, הנאשם לא תיאר בעדותו את תחושותיו ולא גרס שאיבד את שליטתו העצמית לנוכח התגרות קשה שחוהה. מבחינה זו אין לנו בסיס עובדתי מספק לקבוע כך. ואולם, גם אם נלך לקראת הנאשם ונסיק מהתבטאויותיו השונות בחקירה ובבית המשפט, כפי שצוטט קודם, כגון שלא יכול היה

להתאפק ויצא לו אש מהעיניים, ונאמר שהתנהגות המנוח אכן הוציאה את הנאשם מכליו עד כדי איבוד שליטתו העצמית, הרי שלא ניתן לומר שמתקיימת פה התגרות במישור האובייקטיבי. לא ניתן לומר שאדם רגיל או סביר בנעליו של הנאשם היה מאבד את שליטתו העצמית וקוטל את חייו של שותפו לדירה אשר במצב של שכרות צעק, קילל והתנהג באופן לא נעים ומעליב. כל זה נכון גם אם נניח לטובת הנאשם שהמנוח הכהו שתי מכות אגרופ, כטענתו (ולא הוכח):

"הלכה פסוקה היא כי גידופים, התגרות מילולית או תגרה אינם מספיקים על מנת שיתקיים הקנטור האובייקטיבי (ראו למשל: ע"פ 8332/05 איסקוב נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 25 לפסק דינו של השופט א' א' לוי (2007); ע"פ 1191/02 פלוני נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקאות 8-9 (2003)). יש לזכור כי מול הקללות והאיומים עומדים על הפרק חיי אדם. לא ניתן להזיל את חיי האדם ולאפשר נטילתם במקרים בהם אדם נעלב או נרגז. אמנם במקרה שלפנינו לאלימות המילולית התווספה אלימות פיזית, אך לנוכח נסיבות המקרה אשר פורטו לעיל בבחינת הקנטור הסובייקטיבי, אין אני סבור כי אדם מן הישוב במצבו של המערער היה אכן נג דרך הכה אלימה וקטלנית בה נהג המערער. אדם בחברה תרבותית ערכית היה מוצא בנפשו לרסן את עצמו ולנקוט במעשה מידתי יותר באותן נסיבות" [ע"פ 4655/12 אדרי נגד מדינת ישראל, סעיף 44 לפסק הדין (29.9.2014)]

מכאן, אפוא, שמתקיים במקרה שלנו גם היסוד השלישי של "העדר התגרות", דהיינו, שלא ניתן לומר שהנאשם פעל בתגובה להתגרות שקדמה למעשה.

10. מסקנה מכל האמור לעיל היא שהתביעה הרימה את הנטל להוכיח שהנאשם ביצע עבירה של רצח בכוונה תחילה, ואני מציעה לחברי להרשיעו בעבירה לפי סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין.

**גיליה רביד,
שופטת**

השופט גלעד נויטל, אב"ד:

לאחר שבחנתי את הראיות וקראתי את הכרעת דינה של חברתי, השופטת רביד, אני מסכים לחוות דעתה כשלפי הראיות אכן הוכחה מעבר לספק סביר אשמתו של הנאשם בעבירת רצח בכוונה תחילה.

**גלעד נויטל, שופט,
אב"ד**

השופט מאיר יפרח:

אני מסכים.

מאיר יפרח, שופט

סוף דבר:

הנאשם מורשע אפוא, פה אחד, בעבירה של **רצח בכוונה תחילה**, לפי סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין, תשל"ז-1977.

ניתן היום, ז' אייר תשע"ה, 26 אפריל 2015, במעמד הצדדים.

גיליה רביד, שופטת

מאיר יפרח, שופט

גלעד נויטל, שופט
אב"ד